Europos LIETUVIS

Nr. 12 (2247) Londonas ir Vilnius, 1993 m. balandžio 1 d. XLVII

Įvykiai Lietuvoje

Naujasis Vilniaus aerouostas priima keleivius

Atidaromas naujasis Tarptautinis Vilniaus aerouosto pastatas.

Atidarymo išvakarėse su naujuoju pastatu, Tarptautinio Vilniaus aerouosto problemomis ir perspektyvomis žurnalistus supažindino generalinis direktorius Mindaugas Ivanauskas. Jis pažymėjo, kad svarbiausia praėjusiais ir ateinančiais porą metų yra rekonstruoti aerouostą. Jau šiais metais numatyta rekonstruoti 1400 metrų pakilimo ir leidimosi tako, senąjį pastatą ir aikštę prieš jį. Kitais metais bus rekonstruota dar 1100 metrų pakilimo tako, ir tuomet Vilniuje galės leistis du kartus sunkesni lėktuvai - tai yra beveik visi, kurie šiuo metu skraido Europoje. Kitais metais toliau bus rekonstruojamas senas pastatas, o naujojo statomas dešinysis sparnas. Beje, pakilimo takas bus atnaujinamas naktimis, dienomis juo riedės lėktuvai.

Naujasis Tarptautinis Vilniaus aerouostas per valandą galės aptarnauti apie 900 keleivių arba keturis lėktuvus vienu metu - tai beveik du kartus daugiau negu iki šiol. Iš čia keleiviai skris ir į Rytus, ir į Vakarus. M. Ivanauskas pažymėjo, kad ypatingas dėmesys skiriamas skrydžių saugumui. Neseniai į Jungtines Amerikos Valstijas kelti kvalifikacijos išskrido aerouosto įvairių tarnybų 30-ties specialistų grupė.

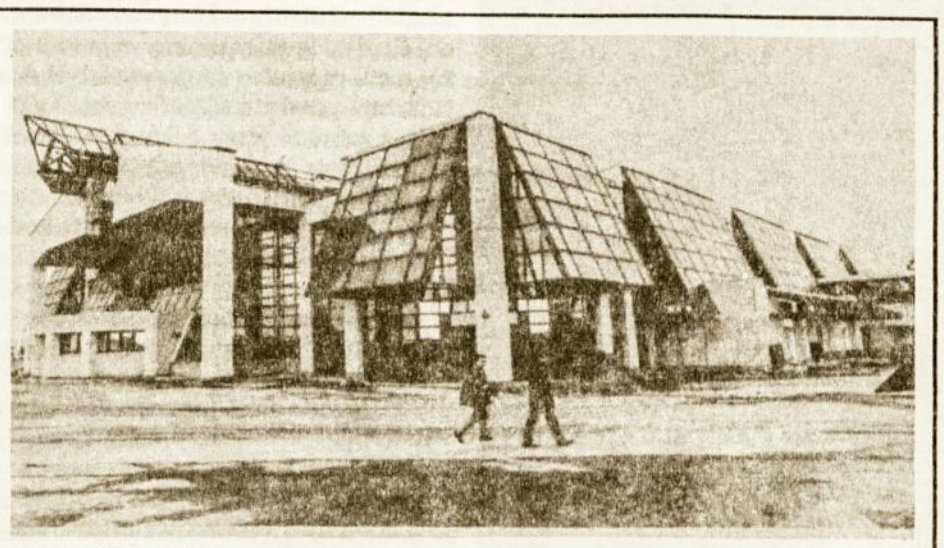

Naujojo Vilniaus aerouosto pastatas

V. Gulevičiaus (ELTA) nuotrauka

Tolimesniuose Vilniaus aerouosto planuose - tiesti antrąjį pakilimo ir nusileidimo taką. Jį pastačius, lėktuvai leistųsi nekeldami triukšmo virš sostinės Antakalnio ir Salininkų gyvenamųjų rajonų.

"Lietuvos avialinijų" generalinis direktorius Stasys Dailydka pasakė, kad vasarą numatoma atidaryti naujų aviareisų. Jais skraidys "Boeing", keli tarptautiniams reisams pritaikyti Jak-42, Tu-134, AN-24. Rudenį planuojama išsinuomoti dar pora "Boeing" arba "Aerobus" lėktuvų.

ELTA

"EL": nuo kovo 29-osios iš Vilniaus į Gatwick skrydžiai pirmadieniais ir trečiadieniais; į Heathrow (Londoną) - šeštadieniais. Išvykimas iš Vilniaus - 14.15 val., atvykimas 15.15 val. (vietos laiku).

Pakeista derybų su Rusija delegacija

Seimo užsienio reikalų komitetas pasiūlė patvirtinti Prezidentui derybų su Rusija delegacijos naujus narius. Jos vadovu siūlomas LDDP atstovas Seime V. Bulovas - buvęs Kauno technologijos universiteto fakulteto dekanas. Stažavosi JAV. Tremtinio sūnus. Jo tėvas - Geležinio Vilko dragūnų pulko leitenantas, 1941 metais išvežtas į Sibirą ir žuvo Norilsko lageryje.

Delegacijoje, be LDDP narių, yra Socialdemokratų atstovas N. Medvedevas. Opozicija savo atstovų nedelegavo, nors jai ir siūlyta.

Iš buvusių delegacijos narių palikti siūloma tik ekonomikos ministrą V. Navicką, Seimo juridinio skyriaus vedėją V. Sinkevičių ir Krašto apsaugos ministro pavaduotoją E. Nazelskį.

Seimo opozicijos lyderis V. Landsbergis derybų su Rusija delegacijos išformavimą ir naujos, nepatyrusios bei silpnesnės delegacijos sudarymą kaip tik šiuo Rusijos valdžios krizės momentu ir neokomunistinės imperinės grėsmės akivaizdoje taikantis prie Rusijos Federacijos užsienio reikalų ministerijos šiurkščių pareiškimų ir neteisėtų reikalavimų įvertino kaip klaidingą Lietuvos vadovybės žingsnį. "Tokių veiksmų tikslas galėtų būti jau numatytos nuolaidos Rusijai, nors žinomi mums nauji Rusijos reikalavimai pažeidžia Lietuvos teises ir įstatymus, ir su tuo buvusi Delegacija nesutiko", - nurodomaV. Landsbergio pareiškime.

ELR

Šeštosios vyriausybės programa

Kovo 23 dieną naujasis premjeras A. Šleževičius Seimui pristatė šeštosios vyriausybės programą. Pateikiame kai kurias jo pranešimo mintis.

ALTERNATYVOS REFORMOMS NĖRA. Naujasis ministrų kabineto vadovas pateikė skaičius, kurie byloja apie krizinę ūkio būklę, apie katastrofišką pragyvenimo lygio smukimą. Žemės ūkio produkcijos nuopolio tempai yra didesni negu sovietų primestos kolektyvizacijos metu, jeigu lyginsime 1949-1952 metų laikotarpį su 1989-1992 metų laikotarpiu. Mūsų šalis - tradicinė žemės ūkio produktų eksportuotoja - labai grėsmingai artėja prie žemės ūkio produktų importo ribos, tvirtino premjeras. Jeigu pastaraisiais metais nebūtų beveik dvigubai sumažėjęs maisto produktų vartojimas mūsų vidaus rinkoje, būtume tapę importuotojais.

A. Šleževičius pareiškė, kad, vyriausybės nuomone, alternatyvos ekonominėms reformoms nėra. Nėra alternatyvos privatizacijai, restitucijai ir ekonominei reformai, mūsų rinkos perėjimui į laisvos rinkos ekonomiką. Taip pat labai svarbu įvykdyti su Tarptautiniu valiutos fondu sudaryto memorandumo reikalavimus.

PRIVATIZAVIMAS. Šiuo metu pagal Pirminio privatizavimo įstatymą privatizuota apie 37% valstybinio kapitalo privatizuotinuose objektuose. Daugiausia privatizuota prekybos, transporto, buitinio aptarnavimo šakose, mažiausia pramonėje. Be to, privatizuota apie 80% žemės ūkio įmonių turto bei žemės. Nors privatizavimo tempai neblogi, vyriausybė ketina patikslinti privatizacijos strategiją. Tai, pirmiausia, valstybės išdalintų vienkartinių išmokų arba investicinių čekių subalansavimas su privatizuojamu turtu. Skirtumas šiuo metu sudaro apie 15 mlrd. talonų. Ypač svarbu kuo sparčiau organizuoti vertybinių popierių biržos darbą.

Privatizavimo procese labai sparčiai atsiranda smulkus ir vidutinis verslas, kurio vaidmuo mūsų ekonomikoje nuolat didėja. Vyriausybė turėtų visokeriopai remti jo plėtojimą, teikti smulkiam ir vidutiniam verslui užsienio investicijų, užsienio kreditų. Smulkus ir vidutinis verslas taip pat turėtų sąlygoti spartesnį pramonės įmonių restruktūrizacijos procesą.

UŽSIENIO INVESTICIJOS. Tęsiant ekonominę reformą dabartiniame etape būtina siekti ūkio stabilizavimo. Tai apibrėžta kaip pagrindinis vyriausybės veiklos uždavinys. Vyriausybės nuomone, vienas iš svarbiausių ūkio stabilizavimo veiksnių yra gamybai ir investicijoms palankios ekonominės terpės suformavimas. Ūkio restruktūrizavimas, eksporto pirmiausia į Vakarus plėtimas, integravimasis į pasaulinę rinką neįmanomas be ženklesnių užsienio investicijų panaudojimo. Užsienio investitorių kvietimui Respublikoje, premjero nuomone, dabar palanki ir politinė situacija. A. Šleževičius pažymėjo, kad norint sudominti užsienio investitorius, būtina sukurti vieningą organizacinę ekonominę struktūrą, kuri apimtų projektų rengimo, jų analizės, vyriausybės garantijų ir visą kitą reikalingą sistemą. "Tai, manau, būtų vienas iš svarbiausių vyriausybės veiklos prioritetų dabartiniame etape", - nurodė premjeras.

Skatinant užsienio investicijas ypatingas vaidmuo iškyla bankams. Ir čia, A. Šleževičiaus nuomone, būtina kuo sparčiau dirbti kaip kaimynai latviai, estai, kurie jau turi sėkmingai funkcionuojančius akcinius investicinius bankus, veikiančius su Vakarų bankais. Sudarius palankesnes prielaidas, be abejo, Lietuvos ūkis taps patrauklesnis užsienio investicijoms.

LIETUVOS BANKAS IR NACIONALINĖ VALIUTA. Dėl krizinės ūkio būklės A. Šleževičius kaltino ir Lietuvos banką. Aiškiai pavėluotas lito įvedimas, visiškai sutrikusi atsiskaitymų būklė ypač su NVS šalimis. Nenormalūs vyriausybės ir banko santykiai.

Jie turėtų būti atstatyti. Nacionalinės valiutos įvedimas, be abejonės, būtų vienu iš svarbiausių ūkio stabili-

Nukelta į 2 psl.

Variantai grėsmės šešėlyje

Kovo 24-ąją Rusijos prezidento spaudos tarnyba pagaliau išplatino Boriso Jelcino įsaką "Dėl vykdomųjų organų veiklos iki valdžios krizės įveikimo", apie kurį jis pats pranešė per Maskvos televiziją dar kovo 19-ąją vakare. Jelcinas nutarė paskirti 1993 metų balandžio 25 d. balsavimą dėl pasitikėjimo Rusijos Federacijos prezidentu. Surengti kartu balsavimą dėl naujos Rusijos konstitucijos projekto ir rinkimų į federalinį parlamentą įstatymo projekto. Valstybinių organų ir pareigūnų sprendimai, kuriais siekiama sustabdyti prezidento įsakus ir potvarkius be konstitucinio teismo nutarimo, turi būti pripažinti neturintys juridinės galios ir nevykdomi, sakoma B. Jelcino įsake. Apžvalgininkų vertinimu, prezidento kalboje per televiziją buvo pasisakyta griežčiau nei kai kurios formuluotės paskelbtame dokumente.

Po plačiai per pasaulį nuskambėjusio Rusijos prezidento Boriso Jelcino pareiškimo Lietuvos vadovybė susirinko į ekstra pasitarimą. Iš karto po jo Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys pareiškė, kad Lietuva palaiko Rusijos reformas, vykdomas prezidento Boriso Jelcino. Atkreiptinas dėmesys į formuluotę: palaikomas ne prezidentas, o jo vykdomos reformos. Mano galva, reikalas tas, kad pats B. Jelcinas pasižymi dragūniškais veiklos metodais, yra gana neprognozuojamas ir iki šiol buvo užsiėmęs daugiau griaunamąja nei kuriamąja veikla. Tiesa, Rusijoje buvo ką griauti: komunistinę sistemą, nomenklatūros valdymą ir t. t. Tačiau daugelis Rusijos žmonių pavargo nuo visų perturbacijų ir nori, kad jų gyvenimas pradėtų normalėti. Boriso Jelcino nuoširdumas nekelia abejonių. Abejones kelia jo sugebėjimas ne kovoti, o paprasčiausiai dirbti.

Kaip tapo žinoma žurnalistams, minėtame Lietuvos vadovybės pasitarime buvo svarstomi galimi įvairūs politinio proceso posūkiai, kurie gali išsilieti ir mūsų kraštui nepalankia linkme. Apie tai paklausiau Lietuvos Respublikos Seimo pirmininką Česlovą Juršėną. Duodamas interviu BBC ir "EL", jis pasakė:

- Mes kaip politikai turime analizuoti visus variantus - panašiai kaip šachmatų partijoje. Pirmoje eilėje, be abejo, turime peržiūrėti blogiausius. Jeigu Rusijoje prasidės chaosas ar kokie neramumai, be jokių abejonių, tai atsilieps mūsų ekonomikai, nes mūsų krašto ūkinių subjektų ryšiai su Rusija labai platūs ir jų mastas Lietuvai tikrai ženklus. Mūsų ūkis žymia dalimi priklauso nuo tų prekių, kurias iš ten perkame, pirmoje eilėje naftos, dujų ir kitų energijos šaltinių. Todėl neabejotina, kad toks anarchijos ir chaoso (nekalbant apie dar blogesnius dalykus) didėjimas, o tuo labiau staigus paūmėjimas, mums gali atsiliepti pačia tiesiogine ir pačia blogiausia prasme. Todėl mes ir šia, grynai ūkine prasme, esame suinteresuoti, kad Rusijoje būtų kuo daugiau tvarkos, kad ten įsivyrautų demokratinis valdymo būdas, kad ten tęstųsi prezidento Boriso Jelcino ir Rusijos demokratinių jėgų pradėtos reformos.

Negalime atmesti dar vieno varianto. Jeigu Rusijoje pradės įsitvirtinti konservatyvios, šovinistinės arba, tiesiai kalbant, imperinės jėgos, kurios trokšta sugrąžinti tai, kas buvo vadinama Sovietų Sąjunga (nuskamba ir tokių balsų), - visai nesvarbu, į kokią formą ją norima įsprausti, - tada Lietuvai iškiltų žymiai didesnis pavojus jau politine, egzistavimo prasme. Šiuos variantus taip pat reikia išnagrinėti.

- Be to, yra nemažai dalykų, kurie mus jaudina ir esant dabartinei Rusijos vadovybei su jos prezidentu Borisu Jelcinu: kad visi tarptautiniai susitarimai, tarp jų dvišaliai susitarimai tarp Lietuvos ir Rusijos, būtų vykdomi. Visų pirma aš kalbu apie susitarimą dėl buvusios sovietinės, o dabar pavaldžios Rusijai, armijos išvedimo iki šių metų vasaros pabaigos. Kaip Borisas Jelcinas kalbėjo kreipimesi į savo piliečius, Rusija laikysis visų tarptautinių susitarimų, kuriuos yra sudariusi, taip pat ir dėl ginkluotųjų pajėgų išvedimo. Tad jeigu į jo vietą ateitų kitos jėgos - šovinistinės ar neideologizuotos imperinės - pavojus mums išaugtų. Lietuva to visiškai nepageidauja ir dabar mes galime visiškai nesikišdami į Rusijos vidaus reikalus tik palinkėti jai daugiau rimties, tvarkos ir kad vystymosi kryptis į demokratiją ir ūkines reformas būtų išlaikyta ir įtvirtinta, - pasakė baigdamas interviu Č. Juršėnas.

Kovo 23 d. Lietuvos Seimas priėmė pareiškimą, kuriame išsakytas gilus susirūpinimas dėl susidariusios situacijos Rusijos Federacijoje. "Tikimės, kad Rusijos vidaus problemos bus sprendžiamos taikiai, kad žmonės turės galimybę laisvai išreikšti savo valią", - pareiškė mūsų parlamentarai.

"Baltijos valstybės - Estija, Latvija ir Lietuva - visada rėmė Rusijos demokratines jėgas ir reiškė tvirtą įsitikinimą, kad istorinis Rusijos posūkis nuo totalitarizmo į demokratiją bus geriausias gerų kaimynystės ryšių, pagrįstų abipuse pagarba ir tarptautine teise bei sutartimis, garantas, atveriantis naujas glaudesnio ekonominio, kultūrinio ir politinio bendradarbiavimo perspektyvas Europoje ir Azijoje", - pasakyta Estijos, Latvijos ir Lietuvos valstybių vadovų Lennarto Meri, Anatolijaus Gorbunovo, Algirdo Brazausko bendrame pareiškime. Jame pabrėžta, kad "Baltijos valstybės - Estija, Latvija ir Lietuva - reiškia tvirtą viltį ir tikėjimą, kad pirmasis demokratiškai išrinktas Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas ir Rusijos vyriausybė įveiks dabartinę krizę Rusijoje taikiomis priemonėmis išsaugodami pačios Federacijos tautų interesus Rusijos partnerių ir draugų visame pasaulyje stabilumo ir saugumo labui."

Rusijos Aukščiausiosios Tarybos nutarimu kovo 26-ąją turėjo prasidėti neeilinis deputatų suvažiavimas, kuriame gali būti pareikštas nepasitikėjimas B. Jelcinu. Tądien kaip tik pasirašomas spaudai šis "EL" numeris, taigi komentuoti paskutiniųjų įvykių Maskvoje neturime galimybių. Priminsime, kad pagal Rusijos visuomenės nuomonės tyrimo duomenis, 65% Maskvos gyventojų pasisako už pirmalaikius AT rinkimus. Pasitikėjimą Jelcinu referendume išreikštų 61%. Už jį stotų 41% piliečių, jei prasidėtų atviri prezidento ir parlamento šalininkų susidūrimai.

Algirdas Kasperūnas

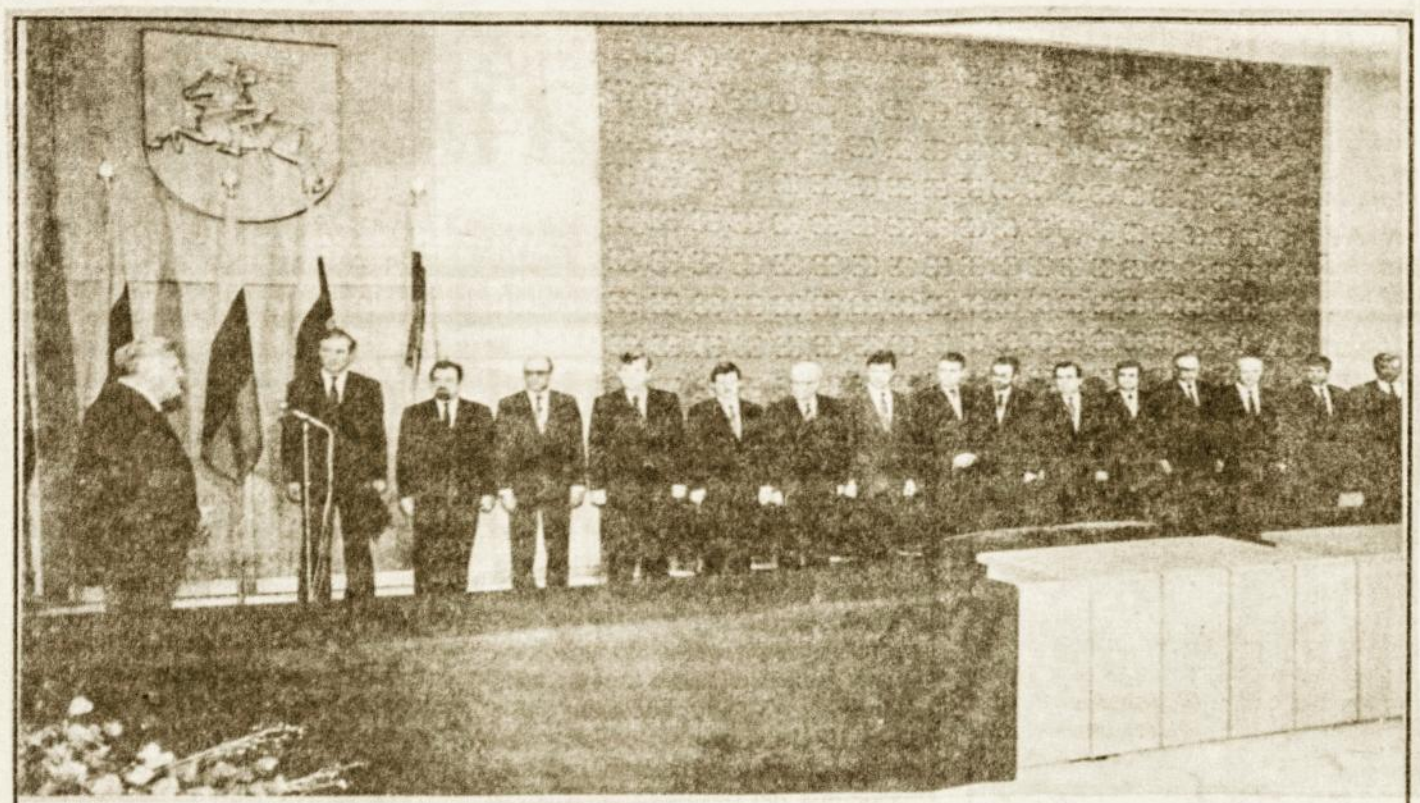

Lietuvos Respublikos naujosios vyriausybės nariai po pristatymo Prezidentui.
V. Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Šeštosios vyriausybės programa

Atkelta iš 1 psl.

zavimo veiksnių. Tačiau tam reikalinga parengti lito įvedimo koncepciją bei sudaryti pakankamus stabilizacijos fondus.

"Sėkmingas ūkio stabilizavimas žymiu mastu priklausys nuo kainų politikos", - pasakė premjeras. Kainų liberalizavimas ir toliau turi būti ir bus vyriausybės strateginė linija. Tačiau šiuo metu, siekiant apsaugoti žymios dalies gyventojų interesus, vyriausybė turėtų imtis tam tikro atskirų kainų ir teikiamų paslaugų valstybinio reguliavimo funkcijos.

EKSPORTAS IR IMPORTAS. Premjeras pasakė, kad p. B. Lubio vyriausybės priimta koncepcija dėl muitų įvedimo iš principo yra teisinga. Tačiau teisingas ir verslininkų susirūpinimas dėl buvusiame projekte nustatytų procentų lygio. Todėl eksporto importo politikoje vyriausybė turėtų parengti ilgalaikę muitų reguliavimo politiką, kuri, viena vertus, turėtų aktyvinti mūsų gamintojus; antra vertus, kai kuriose srityse garantuotų mūsų rinkos apsaugą nuo potencialiai pigesnių prekių iš Vakarų šalių, ypač tose srityse, kur liečiami daugelio mūsų gamintojų interesai.

ŽEMĖS ŪKIO REFORMA. "Žemės ūkis kartu su maisto ūkiu ir energetika yra vieni iš prioritetinių ūkio veiklos sričių, - pasakė A. Šleževičius. - Tobulinant žemės ūkio reformą, manome, reikia atsisakyti maksimalaus fermerio ūkio dydžio apribojimo, taip pat reglamentuojant ūkio išdalinimą į smulkius ūkelius atskiriems paveldėtojams. Siekiant sušvelninti žemės grąžinimo socialines pasėkmes dėl dar nevisiškai tobulų įstatymų ir didelio žemės stygiaus, manome, galėtų būti svarstytinas klausimas dėl proporcingo grąžinamos žemės ploto sumažinimo savininkams, nes dabar žemės deficito mastai yra gana dideli."

ENERGETIKA. Šioje srityje artimiausiu metu vyriausybė turėtų priimti ryžtingas priemones, kad būtų įsisavinami turimi naftos telkiniai. Žymiai didesnį dėmesį koncentruoti tokių potencialių energetinių resursų kaip geoterminė energija ar kitos alternatyvinės energijos šaltiniai panaudojimui.

KRAŠTO APSAUGA, UŽSIENIO POLITIKA. "Stiprinant krašto saugumą, formuojant nacionalinę armiją, integruojantis į Vakarų gynybines struktūras, krašto apsaugos ministerija atliko didelį organizacinį darbą. Dabar būtina užtikrinti Rusijos armijos dalinių išvedimą pagal nustatytus grafikus, karinių objektų perėmimą, jų apsaugą ir spartesnį integravimą į mūsų šalies ūkį", - pasakė A. Šleževičius.

Nurodęs, kad užsienio politikoje vyriausybės pagrindinės veiklos kryptys - Europos Ekonominė Bendrija, Baltijos regionas, Nepriklausomų valstybių sąjunga, premjeras detaliau kalbėjo apie santykių su Rytais problemas. Jo nuomone, kaip ir su visomis kitomis užsienio valstybėmis vyriausybės ekonominė politika su Rytais ir Rusija pirmiausia turi būti grindžiama ekonominių interesų pagrindu. Svarbiausias uždavinys - tai ekonominės nepriklausomybės mažinimas, spartinant integraciją su Europos Bendrijos ir kitų pasaulio šalių ekonomika bei rinka. Tai pagrindas mūsų politinei nepriklausomybei. Tačiau tai neįmanoma atlikti per trumpą laiką. Padaryta aiškiai per mažai dezintegruojantis pirmiausia tokiose strateginėse ūkio šakose kaip energetika ir kai kuriose kitose pramonės šakose. Nėra realizuota nė vieno ženklesnio projekto dalyvaujant užsienio investitoriams. Labai nežymus kreditų panaudojimas.

Kilęs triukšmas dėl Surguto pasitarimo yra aiškiai politinio pobūdžio, nejaučiant atsakomybės dėl Lietuvos ūkio būklės, teigė A. Šleževičius. Jeigu kiekvienas vyriausybės žingsnis Rytuose bus vertinamas su nepasitikėjimu, be abejo, normalus ekonominis bendradarbiavimas ir vyriausybės veikla bus labai apsunkinami.

ELR

Ar galima nesilaikyti sutarčių?

Seimo opozicijos lyderis V. Landsbergis paskelbė pareiškimą dėl Rusijos ambasadoriaus Lietuvai pareiškimų, kad Rusija gali nesilaikyti sutarčių. Jame sakoma, jog 1993 m. kovo 21 d. Rusijos ambasadorius Lietuvai N. Obertyševas kalbėjo per Lietuvos radiją ir pasakė, kad Rusija gali nesilaikyti Rusijos-Lietuvos sutarčių dėl Rusijos kariuomenės išvedimo ligi šių metų rugpjūčio 31 d. pagal dvišalę sutartimi patvirtintą tvarkaraštį. Taip galėtų atsitikti, jeigu Lietuva neįvykdytų Rusijos keliamų sąlygų, aiškino Rusijos ambasadorius.

V. Landsbergis dėl to priminė, kad ir Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos reikšmė yra besąlygiška, ir ją realizuojanti dvišalė sutartis - išvedimo tvarkaraštis su dar dviem papildomais susitarimais - nenumato sąlygų, kuriomis visa tai neturėtų būti vykdoma. Priešingai, dokumentuose nurodoma, jog sutartys galioja nuo pasirašymo momento, ir 1992 m. rugsėjo 8 d. Rusijos Federacijos ir Lietuvos Respublikos vardu jas pasirašė įgalioti gynybos ir krašto apsaugos ministrai, abiejų valstybių vadovams dalyvaujant. Dokumentai įregistruoti Jungtinių Tautų Organizacijoje, kuri su pasitenkinimu pažymėjo šių sutarčių faktą. Todėl samprotavimai apie abejotiną tų dokumentų galią yra nekompetentingi ir turi nebent politinį tikslą. Tai spaudimas, reikalaujant, kad Lietuva priimtų naujas Rusijos sąlygas, ir net su pagrasinimu, kad Rusijos politika Lietuvos atžvilgiu gali pasikeisti. Valstybių santykiuose tokių veiksmų neturėtų būti, ir ambasadoriai paprastai veikia, kad valstybių politiniai santykiai būtų kuo geresni, nebent p. Obertyševas turėjo kitokį pavedimą, pasakė V. Landsbergis.

Dėl kai kurių Rusijos ketinimų Baltijos šalių atžvilgiu nuomonę išsakė ir Seimo užsienio reikalų komitetas. Jį nustebino Rusijos įstatymas dėl kompensacijų Rusijos kariškiams, kurie dalyvaus mums nežinomuose, bet Rusijos numatomuose ginkluotuose susirėmimuose Baltijos valstybių teritorijoje.

Komitetas pažymėjo, kad nepriimtinos ir grėsmingos yra Rusijos karinėje doktrinoje skelbiamos "teisės" Rusijai veržtis į Baltijos jūrą, noras laikyti Baltijoje galingas ginkluotas pajėgas. Mes to negalime trauktuoti kitaip, kaip imperinės politikos pagrindimą, vėl pavojingą taikai Europoje.

ELR

Progresive Tours Ltd.

Organizuoja ekskursijas į Lietuvą 1993 m. Lietuvos oro linija iš Terminal 3

Gegužės 17 - 31 d.,
gegužės 17 - birželio 7 d.,
gegužės 17 - birželio 14 d.
- kaina £220 plius draudimas.

Liepos 26 - rugpjūčio 09 d.,
liepos 26 - rupjūčio 16 d.,
liepos 26 - rugpjūčio 23 d.
- kaina £240 plius draudimas.

Rugpjūčio 30 - rugsėjo 13 d.,
rugpjūčio 30 - rugsėjo 20 d.,
rugpjūčio 30 - rugsėjo 27 d.
- kaina £240 plius draudimas.

Registruojantis užmokėti £50.00 deposito.

Smulkesnės informacijos kreiptis:
P. V. BULAITIS, 40, CONNAUGHT AVE.,
NORTH CHINGFORD, LONDON E4 7AA. Tel: 081-529 1393

Dėl individualių kelionių į Vilnių ar kitus Baltijos šalių miestus prašome kreiptis:
PROGRESSIVE TOURS LTD., 12, PORCHESTER PLACE,
MARBLE ARCH, LONDON W2 2BS
Tel: 071-262 1676. Fax: 071-724 6941

Keliaujantieji apdrausti gerai žinomos Anglijos draudimo kompanijos COMERCIAL UNION

Progresive Tours Ltd. yra ABTA 50669, ATOL 447 ir IATA narė

Užs. 789

SEPTYNIOS DIENOS

Siūlo seifus

Kai kam Lietuvoje ypač praturtėjus, be abejo, laikas pamąstyti ir apie savo turtų apsaugą. Laikraštis "Litas" Nr. 12 siūlo "Deta" firmos produkciją - seifus.

"Liaudiškas būdas saugoti turtą - kišti į kojinę - palaipsniui įgyja civilizuotas formas", - sako firmos direktorius. Nedidelį seifą bus galima įmūryti sienoje, užmaskuoti bute. Šis buities atributas vargu ką benustebins užsienyje, tačiau Lietuvoje tai šiaip ar taip - naujiena. Beje, firma atlieka užsakymus ir kai kurių NVS šalių solidiems bankams, plečia bendradarbiavimą su Vokietijos, kitų Vakarų šalių partneriais.

Artistai - į užsienį

"Vilniaus laikraštis" spausdina interviu su Lietuvos operos ir baleto teatro meno vadovu Juozu Širvinsku. Straipsnis pavadintas - "Artistai palieka Lietuvą". Ir iš tiesų, kaip pasakyta interviu, - "teatro kišenėse vėjai gaudomi".

"Negali numatyti, su kuo teks dirbti, nes daug artistų kelia sparnus į užsienį. O jų smerkti liežuvis neapsiverčia. Mes juk negalime jiems pasiūlyti tokių sąlygų, tokios algos, kokia jų laukia ten". J. Širvinskas taip pat pabrėžė, kad jei Vyriausybė nieko nedarys, Lietuva liks be kultūros ir meno. Šiek tiek guodžia išvykos į užsienį. Neseniai būta Olandijoje. Vietos kritikai vertino labai gražiai, kvietė atvykti antrąkart. Tik tokios išvykos teatrui - "tarsi vaikščiojimas lynu". Užsienio teatrų vadovai pamatę jiems patikusį artistą nesnaudžia. Tuoj su juo sudaro kontraktą ir vėl - sudiev... Vasarą teatro laukia gastrolės Suomijoje, Vokietijoje, Olandijoje.

Ką nori, tą spausdini...

"Lietuvos teisė" informuoja apie Vyriausybės priimtą nutarimą dėl leidinių ir griežtos apskaitos dokumentų blankų spausdinimo taisyklių pakeitimo ir papildymo.

"Nutarimas priimtas Teisingumo ministerijos teikimu, kuriame pažymima, kad šiuo metu Lietuvoje dirba per šimtą valstybinių bei privačių spaustuvių, kurių veikla galiojančiu Spaudos ir kitų masinės informacijos priemonių įstatymu nereglamentuojama. Dėl to Lietuva tampa vieta, kur nekliudomai galima spausdinti erotinius, pornografinius ir kitokius užsienio šalių įstatymais draudžiamus leidinius. Vien per pastaruosius tris mėnesius išspausdinta per 30 neregistruotų leidinių, galinčių apsunkinti mūsų šalies bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis. Tarp tokių - ir vokiečių nacionaldemokratų laikraštis "Deutsche Stimme", kurio atskiros publikacijos propaguoja revanšizmo idėjas".

Į policiją kreipiasi ne visi

Savaitraštyje "Sargyba" straipsnyje "Lavonas pareiškimo policijai nerašys" užsimenama, kad nukentėję piliečiai ne visada kreipiasi į policiją.

Taip pat ir iš ligoninių, kur patenka apiplėšti ir sužaloti nukentėjusieji, policija ne visada informuojama. Gydytojų teigimu, pasitaikantys atvejai - išimtiniai, - rašoma straipsnyje, tačiau priduriama, kad gydytojai turėtų žinoti, jog nesant nukentėjusiojo pareiškimo - nėra ir nusikaltimo... Perskaičius straipsnį kyla mintys, kad gal tokios tendencijos dėl vis dažnėjančių nusikaltimų? Ką gi čia šauksi žmogus apie kasdienį reiškinį?..

V. Dimas

ROCHDALE TRAVEL CENTRE
Eastern European Division

siūlo kelionę iš Londono į Vilnių ir atgal:

Pirmadieniais ir šeštadieniais
Lietuvos Avialinija - **£220** vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir penktadieniais
Austrijos Avialinija per Vieną - **£310** vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais
Malev Avialinija per Budapeštą - **£299** vienam asmeniui.

Informacija:
66 Drake Street, Rochdale, Lancs. OL16 1PA, England.
Tel: 0706 868765, 0706 31144, Fax: 0706 526668

Užs. 782

Po penkiasdešimties metų

(Senos nuotraukos biografija)

Veidai, veidai... Visi jie iš senos nuotraukos... Ne kartą perfotografuotos, išblukusios, neperdaug meniškos. Tokių nemaža senuose albumuose...

Tų veidų tik 22. Tačiau kas veidas - tai žmogus, likimas, biografija. Nutrūkusi ir besitęsianti. Paprasta ir tragiška. Turtinga ir neišvaizdi. Palikusi keletą eilučių enciklopedijoje ar tik artimųjų prisimenama. Žodžiu, tai pusės mūsų audringo šimtmečio istorija. Rašyta gimtojoje žemėje ir toli nuo jos. Bjaurota karo ir negandų.

Žiūriu į šią nuotrauką ir negaliu nuramdyti pagundos bent trumpai šnektelti apie kiekvieną iš šių žmonių. Juolab kad tai mano ankstyvosios draugystės bendrakeleiviai, kolegos, bičiuliai. Mano mokytojai ir bendro darbo draugai. Juolab kad tik lygiai pusė jų sulaukė šių dienų. Antra tiek - 11 - jau iškeliavo į Anapus.

Todėl grįšiu 50 metų atgal, kažkur į 1943-ųjų ankstyvą pavasarį. Į rūsčius hitlerinės okupacijos metus. Nepamenu dabar nei tikslios datos, nei vietos, kur daryta ši nuotrauka. Aišku tik, kad "Metropoliteno" kino teatro interjere. Tada jis jau vadinosi Kauno jaunimo (o gal jau Jaunuoju dramos) teatru.

Tie dvidešimt du - Kauno jaunimo teatro kūrybinio kolektyvo nariai. Teatras daug kartų keitė šeimininkus, vardus, režisierius ir aktorius. Buvo ne kartą jungiamas, liejamas su kitais kolektyvais - muzikine komedija, lėlėmis. Ligi paskutinio savarankaus spektaklio 1959 metais (rodos, tai buvo M. Sluckio "Gerųjų namų" inscenizacija) teatras suvaidino tūkstančius spektaklių, gausiai gastroliuodamas po respubliką. Kartais jį lydėdavo sėkmė, kartais jo spektaklius į šuns dienas išdėdavo, bet jis buvo mėgiamas jaunųjų žiūrovų, garsėjo savo talentingais aktoriais. Kone dvidešimt metų jis buvo vienintelis, telkęs jaunuosius žiūrovus, tenkinęs jų poreikius.

Tada - rūsčiaisiais hitlerinės okupacijos metais - tai buvo draugiškas entuziastų, scenos fanatikų būrys, dažniausiai be specialių diplomų. Neseniai buvę gimnazistai, tarnautojai, darbininkai. Tiesa, buvo ir dirbusių viename ar kitame scenos mėgėjų kolektyve, ragavusių dramos studijų. Buvo ir atsitiktinių žmonių, kurių tolesnis gyvenimo kelias nutolo nuo teatro, nuo scenos.

Pradėsiu nuo viršutinės eilės.

Vidury, apkabinęs du kaimynus, - mūsų meno vadovas Kazys Jurašūnas. Patyręs aktorius, bene pirmosios Valstybės teatro mokyklos absolventas, dirbęs Kauno, Šiaulių, Klaipėdos, Vilniaus teatruose, jis 1941 metų vasarą ėmėsi vadovauti Kauno jaunimo teatrui. Atvirai sakant, jam reikėjo pradėti beveik nuo nulio, kadangi pusmetį veikęs teatras buvo karo išblaškytas, sujauktas. Sutelkęs, kaip sakiau, labai margą, ir patyrusių, ir niekad scenos nemačiusių aktorių trupę, jis jau 1941 metų spalio mėnesį išleido pirmąją premjerą - S. Čiurlionienės pjesę-pasaką "Dvylika brolių, juodvarniais laksčiusių".

Po to sekė K. Binkio "Atžalynas", S. Meilučio "Trys draugai", jo paties inscenizuota "Eglė žalčių karalienė" ir kiti spektakliai. Tik 1947 metais, neįtikęs tuometiniams teatro valdininkams N. Ostrovskio romano "Kaip grūdinosi plienas" inscenizacijos pastatymu, jis buvo atleistas iš teatro vyr. režisieriaus pareigų. Grįžęs į Kauno dramos teatrą, K. Jarašūnas kone iki pat savo mirties (1975 m.) džiugino Kauno publiką brandžiais charakteriniais vaidmenimis.

Man šis žmogus itin brangus. Tai jis 1941-ųjų vasaros sumaišty surado mane - septyniolikmetį gimnazistą, neseniai išlaikiusį konkursinį egzaminą į Vilniaus dramos teatrą - atkampioje Pajevonio ganykloje ir pakvietė kartu dirbti, priglaudė atvykusį į Kauną, neskriaudė vaidmenimis, turbūt tikėjosi išauginti įžymų scenos meistrą. Paskutinį kartą jį susitikau 1975 metų kovo pradžioje. Rengiausi įdomiai kelionei po Uralą. Užklydau į Kauną ir nutariau žūtbūt aplankyti savo Mokytoją. Žinojau, kad jis po sunkios beviltiškos operacijos, kad jo dienos suskaičiuotos. Ir nustebau jį radęs pakankamai linksmą, pasakojantį gana šmaikščias istorijas. Pavaišino konjako taurele, palinkėjo sėkmingos kelionės, pakvietė grįžus užeiti. Deja, kai po dviejų savaičių parvykau iš Uralo, jis jau buvo iškeliavęs į Anapus.

Po jo dešiniąja (pirmasis iš kairės) - mūsų teatro primas Stasys Vasaitis - talentingas savamokslis aktorius, buvęs sportininkas. Vėliau sukurs nemaža įsimintinų vaidmenų. To meto žiūrovams jis ypač įsiminė kaip "Hanelės" Mokytojas ir "Sniego karalienės" Pasakininkas. Deja, vėžys jį gana jauną, pačiu brandymečiu išplėšė iš rikiuotės.

O po Mokytojo - Algirdas Kurauskas. Taip, tai tas pats įžymus lietuvių literatas ir grafikas, kurį, manau, gerai pažinojo mūsų išeivija. Jaunimo teatre jis, berods, nespėjo suvaidinti ko nors ryškesnio, bet kaip parodė neseniai Vilniuje vykusi jo grafikos paroda, A. Kurauskas įrėžė gilų brūkšnį į Lietuvių dailės istoriją.

Dėl ketvirtojo viršutinioko mudu su Vladu Dargiu susiginčijome. Vladas teigė, kad tai jo senas draugas Eduardas Kunavičius, ligi šiol sėkmingai tęsiantis aktoriaus karjerą. Man gi dingojasi, kad tai - Kostas Ostrauskas - žymus literatas ir dramaturgas, kuris tuo metu irgi buvo mūsų kolektyvo narys - aktorius. Abu jie gyvi - tegu išspręs mūsų ginčą.

Trečiąją eilę pradeda Kazys Gecevičius - aktorius, mūsų kankintojas dėl neteisingo kirčio, neryškios priegaidės ar kalbos klaidos. Atėjo jis, berods, iš Šaulių sąjungos teatro, didžiavosi dirbęs su įžymiaja Une Bey (Une Babickaitė), pirmaja lietuvių kino aktore, vėliau režisiere. Apie penkiasdešimtuosius jis sunkiai susirgo ir mirė.

Nededu galvos, bet toliau, man rodos, A. Čapkevičiūtė (Juodgalvienė), vėliau dirbusi Šiaulių teatre. O už jos - Izabelė Kriaučiūnaitė, vėliau iškeitusi sceną į bibliotekos lentynas. Greta Irena Nacevičiūtė - "Bubka" - K. Binkio įdukra. Tada ji buvo tik teatro kasininkė, bet vėliau tapo gana talentinga arfiste, grojo garsiuose orkestruose, rengė individualius koncertus. Deja, ir jos ankstyvos mirties priežastis - vėžys. Greta jos - ne aktorė, o kasininkė. Dabar jos pavardė - Sikorskienė, ilgamečio mūsų finansų ministro žmona.

Vytautas Grivickas. Po dešimties metų, baigęs Maskvos teatro meno institutą, jis imsis vadovauti Lietuvos baletui - statys brandžius spektaklius, rašys baletams libretus, ypač rūpinsis originalia lietuviška baleto dramaturgija. Jo pastangomis atsiradę originalūs baletai - J. Juzeliūno "Ant marių kranto", L. Indros "Audronė", E. Balsio "Eglė žalčių karalienė" taps ženkliais įvykiais Lietuvos baleto istorijoje. Ketvirtį amžiaus jis džiugins mus savo nepaprastu darbštumu, kūrybiniu išradingumu, baletine erudicija. Apsigins menotyros kandidato disertaciją, režisuos operas, operetes, bus viso Akademinio operos ir baleto teatro meno vadovas. Pagelbėjo Turkijos ir Bulgarijos baleto teatrų kolektyvams. O nuotraukoje - Vytas, vos apšilęs kojas teatre, dar ne pribloškęs visų kolegų ir žiūrovų savo bežodžiu Angelu H. Hauptmano "Hanelėje". Į Anapus jis išėjo kažkaip tyliai, sunkios ligos pakirstas, pačiu Atgimimo karštymečiu.

Šalia - Jonas Kalvaitis - "Hanelės" Pleškė, "Atžalyno" Žiogas - talentingas aktorius, vėliau, išsklaidžius teatrą, tapęs kvalifikuotu darbininku, gaminęs garsųjį "Šilelį". Mirė bene 1984 metais.

Sekančio - Vlado Dargio - "Europos lietuvio" skaitytojams, manau, nereikia pristatinėti. Jis jau yra, berods, prisipažinęs, kad irgi ragavo aktoriaus duonos. Manau, senieji kauniečiai, mūsų vienmečiai, dar prisimena jo "Atžalyno" Motiejų, geraširdį Žiogo gizelį, o gal net ir mudviejų linksmai rašytą skelbimą, kad "če pardodami pigei braškei ir agrastos". Buvo teatro repertuare žaismingа latvių dramaturgo V. Zonbergo pjesė "Jaunieji daržininkai". Su ja mes 1944 metų vasarą - vis arčiau gaudžiant karo kanonadai - pusę Lietuvos apvažiavome. Tolesnės Vlado Dargio biografijos nepasakosiu. Jo žurnalistinį darbą žinote. Jis buvo šios mano apybraižos iniciatorius. Susitikome mes tik po 48-rių metų, jam atsikėlus su redakcija pemai į Vilnių.

O Vladas padėjęs rankas ant pečių pačiam Alfonsui Zaukai "Aliukui". Buvęs skautininkas, jis ir į teatrą mėgino įdiegti žvalią skautišką nuotaiką, ragino "geriems darbeliams". Nesidrovėjo po miestą su trumpomis kelnėmis pavaikščioti, buvo sklidinas visokių skautiškų pramanų, rašė teatro metraštį, kuriuo kelis tomus esu matęs Teatro muziejaus fonduose. "Atžalyno" Petras. Jis irgi režisavo spektaklius, vėliau vadovavo įvairiems mėgėjų sambūriams, buvo aktyvus respublikinių dainų švenčių organizatorius. Deja, ir jo nepagailėjo baisybė vėžys.

Žemiau, nuleidęs galvą, vienintelis su akiniais - Juozas Katelė - Lietuvos operos teatro veteranas, dainavęs su pačiu F. Šaliapinu Bartolą (tuo jis ypač didžiavosi). Vyriausias amžiumi, jis buvo mūsų vokalo mokytoju. Maestro labai įsitikinamai vaidino "Atžalyno" Tijūną - padėjo nenuduotas senatviškas išsiblaškymas. O nugyveno jis ilgą, kone šimto metų gyvenimą. Buvo įsikūręs pas dukrą, kažkur Vilniaus senamiestyje. Deja, dėl mano tingulio ir nerangumo mums taip ir nepavyko susitikti.

Ta vienintelė labiau besišypsanti - Alė Vaškelytė. Karo išmesta svetur, ji, berods, netęsė toliau aktorės kelio. Zita Kėvalaitytė besilankydama Vilniuje, Nelė Venclauskaitė-Upeikienė, kurią 1976 metais aplankiau Los Andžele, pasakojo, kad Alė gyvenanti Floridoje ar Majamyje (o gal Čikagoje) ir tarytum neblogai įsikūrusi. Dabar galiu prisipažinti, kad tuomet gerokai "džiūvau" dėl Alės, bet ji man buvo visiškai abejinga.

Su akordeonu ir tiubiteika - Vladas Burkys - muzikantas ir išdaigininkas. Nelabai drausmingas, bet talentais aptekęs. Deja, gana tragiškos lemties bendraamžis. Jėga paimtas į hitlerinę armiją, jis pateko į nelaisvę, susirgo džiova. Grįžęs namo beveik neišeidavo iš tuberkuliozės sanatorijų ir ligoninės. Būdamas įvairiapusiškas muzikantas jis talkindavo saviveiklos kolektyvams, buvo, berods, net savo orkestrėlį sukūręs. Deja, ir Vladas jau niekados negrįš į jokią mūsų nuotrauką.

Prie akordeono dumplių - mūsų teatro primadona Zita Kėvalaitytė (Visockienė). Daugkartinė mano partnerė: ji - Meilutė, aš - Širdukas "Juodvarniuose", ji - Saulutė, aš - Drąsutis M. Venclausko "Saulutėje". Žinau, net išblokšta iš Lietuvos ji svetur ilgus metus nesiskyrė su teatru, buvo kelis kartus atvykusi į okupuotą Lietuvą, kur mes susitikome. Deja, to nepavyko padaryti, kai aš ieškojau jos Čikagoje.

Petras Keidošius

Pabaiga - kitame numeryje

Naujas žurnalas kaimui

Kai Lietuvoje miestietis už kilogramą kiaulienos jau moka daugiau kaip 500 talonų, o valstietis už parduoto buliuko gyvo svorio kilogramą gauna vos 0,3 amerikoniško cento, juodos dienos ateina intelektualinio darbo žmonėms. Jau užsidarė daugiau kaip pusantro šimto leidinių, nemažai jų - ties bankroto riba.

Tačiau ir tokiomis sąlygomis grupė entuziastų, susibūrusių prie Lietuvos valstybinio leidybos centro, sumanė leisti naują žurnalą, kurio pavadinimas - "Sodžius".

Žurnale pasakosime apie tragišką kaimo žmogaus likimą pokario Lietuvoje, skaudžias netektis, komplikuotą ūkininko padėtį šiandien. Mesime žvilgsnį į mūsų krašto kultūrinį gyvenimą, spausdinsime rašytojų kūrybą, skirtą kaimui. Štai pirmajame žurnalo numeryje, kuris pasirodo balandžio pradžioje, skaitytojas susitiks su poetu Justinu Marcinkevičiumi, žemės ūkio mokslų kandidatu, Seimo nariu Antanu Būdvyčiu, vaikai su įdomumu perskaitys jiems skirtus velykinius eilėraštukus skyrelyje "Čir-vir-bam". "Linksmajame subatvakaryje" esame pasiruošę supažindinti Lietuvos kaimą su humoristais, to žanro aktoriais, lietuvišku humoru. Spausdinsime nuotraukų ciklą "Gyvenimas". Pirmajame numeryje skelbiame italų kilmės amerikiečio fotomenininko Melchioro Antonio Didžiakomo ir lietuvio fotografo Algirdo Pilvelio nuotraukas "Vestuvės".

Žurnalo redkolegijos tikslas - sutelkti žymiausius Lietuvos rašytojus, publicistus, kilusius iš kaimo, kuriems dar sapnuojasi gimtojo sodžiaus berželiai - ne tiktai kumpiai; taip pat inteligentus, kuriems brangūs kaimo žmogaus darbas ir vargas. Žurnalas nesišalins nuo skaudžių šiandieninio kaimo problemų, jas nagrinės, kvies į skaitytojų nusiskundimus atsakyti pačius atsakingiausius Respublikos vadus.

Taigi "Sodžius" - kaimo žmonių žurnalas kaimui.

Kviečiame dalyvauti žurnalo leidime ir užsienio lietuvius. Siųskite savo prisiminimus, įdomias nuotraukas, gyvenimo nuotrupas. Spausdinsime. Žurnalo kaina - apie 50 talonų. Spalvotas. Iliustruotas. Jį redaguoja poetas Antanas Drilinga. **"Sodžiaus" redakcijos adresas - Laisvės prosp. 60, Vilnius 2056, Valstybinis leidybos centras.**

Adolfas Strakšys

Anotacija

"Vanago" prisiminimai

Adolfas Ramanauskas (Vanagas). *DAUGEL KRITO SŪNŲ...* 1992, 446 p.

Šios knygos autorius - vienas žymiausių pokario antisovietinės rezistencijos dalyvių ir vadų, žinomas slapyvardžiu "Vanagas". Jis buvo nuteistas ir sušaudytas 1956 m. Knygoje spausdinami jo prisiminimai apie rezistencijos organizavimą, nelygią kovą su bolševizmu. Atskiros rankraščio dalys jau spausdintos rotoprintu, pardavinėtos privačiai, taip pat publikuotos spaudoje. Bandyta šiuos atsiminimus išleisti ir užsienyje. Deja, visa tai buvo daroma neteisėtai, pažeidžiant autorystės teisių įstatymus.

Dabar šią knygą išleido A. Ramanausko duktė Auksė, kuriai tėvas rankraščius ir dedikavo. "Leidžiu tikėdama, kad tėvo atsiminimai padės atgimstančios Lietuvos jaunimui suprasti, jog lietuvių tauta niekuomet nesitaikstė su okupantais, kovojo ir kovos dėl savo laisvės ir nepriklausomybės, taip pat tikėdama, kad juose ras tikrų žinių apie pokario kovas visi, kurie domisi Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio istorija", - rašo leidėja knygos pabaigos žodyje.

ELR

Dar ne Čikaga, bet jau ir ne Europos užkampis

Seni žmonės pasakoja, kad prieš karą Lietuvos kaime trobos galėjai nerakinti - vagystės būdavo retas reiškinys. Pavarčius to meto spaudą, įsitikini, jog žmonės visados linkę idealizuoti praeitį: ir prieškario laikais mūsų krašte plėšdavo ir žudydavo, sukčiaudavo ir spekuliuodavo. Tik, be abejo, tokių užmojų kaip šiandien, tokio siniškumo tuomet nebuvo.

Kaip matyti iš Vidaus reikalų ministerijos pateiktos analizės, per du pirmuosius šių metų mėnesius iš dalies stabilizuoti kriminogeninę situaciją pavyko tik Vilniuje ir Kaune. Didžiausia našta tenka Lietuvos policijai, tačiau iš esmės ji susiduria tik su pasekmėmis, rezultatu, o priežastims daryti įtakos negali. "Populiariausia" nusikaltimų rūšis mūsų šalyje - pasikėsinimas į privačią ir valstybės nuosavybę, į firmos ar piliečio turtą. Kiekvieną savaitę Lietuvoje užregistruojama apie pusę tūkstančio vagysčių - pradedant primityviausiais moteriškų rankinių ištraukimais gatvėje ar lifte, baigiant ginkluotais apiplėšimais, kai kaukėti vyrai, grasindami nupjautavamzdžiais šautuvais ar dujiniais revolveriais, suguldo pardavėjus ir pirkėjus ant žemės, pagrobdami nuo keliasdešimt tūkstančių iki kelių milijonų talonų (20-10 000 $) pinigais ar prekėmis. Dar prieš keletą savaičių ministerijos platinamose paros įvykių ir nusikaltimų suvestinėse užsienio piliečiams būdavo skiriama atskira grafa. Visai neseniai tokio skirstymo atsisakyta.

Paminėsiu kelis pavyzdžius iš Vidaus reikalų ministerijos suvestinių apie Lietuvoje nukentėjusius svetimšalius.

Kovo 15-osios naktį Klaipėdoje nežinomi piktadariai išdaužė Vokietijos piliečio Ch. Bude gatvėje stovėjusio automobilio "Mercedes-Benz" lango stiklą. Gal būtų jį pavogę, tačiau kažkas sukliudė - gal atsitiktiniai praeiviai, o gal ir policijos džipas. Tą pačią naktį Vilniuje iš gatvėje palikto Lenkijos piliečio A. Gareikos "Mitsubishi" pavogta 1000 keinių. Kovo 15 d. apie 20 val. Šiauliuose trys jaunuoliai iš Ukrainos piliečių A. Vovk ir J. Bogdan atėmė 13 000 Ukrainos kuponų (tai laikinoji tos valstybės valiuta). Miesto policija sulaikė tris įtariamuosius, iš kurių jauniausiam nėra nė septyniolikos.

Kovo 16 d. Lazdijų rajone, prie muitinės, iš Latvijos piliečio V. Zorin automobilio, perpjovus jo tentą, pavogti 65 megztiniai. Savininkas nuostolį įvertino 190 $.

Kovo 17 d. Kaune iš Taikos prospekte stovėjusio automobilio BMW, prikausančio Vokietijos piliečiui K. Dieter, pavogtas audiomagnetofonas ir mikrobangė krosnelė. Nuostolis - 1500 DM. Tą pačią dieną Vilniuje apvogtas vienos vilnietės butas. Kartu su vertingais buto šeimininkės daiktais vagys išsinešė ir JAV pilietės I. Hearn turtą - kino kamerą, auksinį laikrodį.

Kovo 19 d. Klaipėdoje 10-ojo maršruto autobuse iš Rusijos piliečio V. Ikonnikov striukės kišenės pavogta piniginė su 1000 rublių, 500 talonų bei Rusijos vidaus reikalų ministerijos pareigūno tarnybiniu pažymėjimu.

Kovo 20 d. Šiauliuose apvogtas Latvijos pilietis V. Maniak: vagys įsibrovė į jo kambarį "Šiaulių" viešbutyje. Svečias iš Latvijos neteko 45 $ (susidarytų apie 22 500 talonų - toli gražu ne kiekvienas Lietuvoje uždirba tiek per mėnesį).

Kovo 21d. Elektrėnuose (Trakų raj.) vagys apšvarino prie "Perkūnkiemio" restorano stovėjusį mikroautobusą RAF "Latvija". Iš automobilio dingo du krepšiai su asmeniniais Vokietijos piliečio F. K. Harm daiktais ir dokumentais. Nuostolis - apie 6000 DM.

Iš pateiktų pavyzdžių, manau, aišku, kad Lietuvos svečiams, atvykusiems savo automobiliu, pirmiausia reikėtų pasirūpinti jo saugumu. Nuošalioje gatvėje nakvojantis automobilis gali patraukti vagių dėmesį. Nelietuviški numeriai suteiks viltį, kad jame gali būti šis tas vertingo - aparatūros, rūbų, pinigų. Tad palikti asmeninius daiktus ar pinigus automobilyje nerekomenduojame netgi dieną: nusikaltėliams nieko nereiškia išdaužti šoninio lango stiklą. Be abejo, ištaigingas prestižinės markės naujas automobilis ir pats yra geidžiamas grobis. Jeigu nenorite, kad jūsų mersedesas, audi, fordas ar volvo be jūsų žinios atsidurtų Rusijoje ar Lenkijoje, būtinai pasirūpinkite jo saugumu. (Gaila, tačiau Lietuvos nusikaltėlių tarptautinio bendradarbiavimo tradicijos yra senesnės nei policijos...). Ir visai neturi reikšmės, ko jūs čia atvykote: susipažinti su kraštu ar teikti konsultacijų, steigti bendrą firmą ar sudaryti ilgalaikį kontraktą, daryti nemokamas chirurgijos operacijas ar atvežėte didelę labdaros siuntą.

Beje, būkite atsargus ir apsistodami privačiame pažįstamo, bičiulio ar kolegos bute. Jūsų prabangus automobilis gali padėti vagims rasti butą, kuriame jūs laikinai gyvenate, ir sugundyti įsilaužti į jį. Tikėdamiesi vertingų daiktų ir pinigų, piktadariai gali "aplankyti" butą, kuriame neįrengta signalizacija. Butų plėšimo bumas, kilęs prieš 10-15 metų, nesumažėjo iki šiol.

Labai gaila, tačiau ir viešbučiuose negarantuojama apartamentų neliečiamybė bei jų gyventojų turto apsauga. Išeidami į miestą ir palikdami savo numeryje vertingų daiktų, o ypač - pinigų, rizikuojate jų netekti. Daugiau kaip prieš metus buvo apvogtas vienos Vakarų valstybės ambasadoriaus numeris, esantis vienaname geriausių Vilniaus viešbučių. Viešbutyje, o ypač jo restorane venkite atsitiktinių pažinčių. Daug galima prisiminti istorijų, kai lipšnūs nepažįstamieji ir meilios moterys išeidami išsinešė visus pinigus, kuriuos sugebėjo aptikti...

Lietuvoje pernai lankęsis Prancūzijos prezidentas F. Mitterrand'as pėsčias ėjo per Vilniaus senamiestį. Danijos karalienė Margarete II žurnalistams prasitarė, kad Vilnius - labai patogus miestas pasivaikščiojimams. Iš tikrųjų, malonu pasivaikščioti Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, kurortiniuose miestuose. Tačiau jeigu sumanysite pasigrožėti miestu vėlai vakare ar naktį, jokiu būdu neikite vienas. Lietuva - dar ne Čikaga ar Niujorkas, tačiau jau ir ne tas provincialiai ramus Europos užkampis, kokį įsivaizduoja svetimšaliai ar koks gal įstrigo mūsų užjūrio tautiečio atminty.

Vitas Augaitis

Leidinių pristatymas

"Metmenys" - literatūros, meno, sociologijos ir politikos žurnalas, išeinantis du kartus per metus. Lietuvą šiuo metu pasiekė 63 numeris (knygos formato, 192 psl.). Vieno numerio kaina - 8 dol. Prenumerata metams Lietuvai - 20 dol.

Adresas: Aleksas Vaškelis, 3113 W. Vina del Mar Blvd. St. Petersburg Beach, FL 33706.

Gerų žmonių geri darbai

Daugiau nei prieš penkiolika metų sunkios ligos pakirstas mirė nė dvidešimties nesulaukęs Eugenijus Kriaučeliūnas iš Čikagos. Suprantamas tėvų - Leono ir Irenos Kriaučeliūnų - sielvartas. Tačiau netekties valandą jautri širdis pakuždėjo išeitį iš susikaupusios nevilties. Ilgus metus dirbdami įvairiose lietuvių išeivijos organizacijose, Kriaučeliūnai nusprendė savo sūnaus atminimą įamžinti kasmet skirdami tūkstančio dolerių premiją vaikinui ar merginai, nuoširdžiai ir nuosekliai puoselėjančiam lietuvybės dvasią. Šiandien žinoma penkiolika Eugenijaus Kriaučeliūno premijos laureatų. Nėgana to, Irena ir Leonas Kriaučeliūnai nuolatos remia lietuviškąją spaudą, įvairias lietuviškos veiklos sritis.

Malonu, jog vyresnio amžiaus kilnią iniciatyvą perima ir jaunimas. Prieš penkerius metus Bostone autoavarijoje žuvo Petras Čepas. Jis buvo aktyvus skautas, žaidė tinklinį, šoko tautinius šokius, buvo baigęs lituanistinę mokyklą. Dvidešimtmečio draugo netektis sukrėtė Bostono lietuvius. Kad paskatintų įsitraukti į lietuvišką veiklą tuos, kurie dar tebėra nuošalyje, kad paragintų aktyvesnei veiklai tuos, kurie jau dalyvauja viename ar kitame lietuvių bendruomenės renginyje, Bostono jaunimo aktyvistai nusprendė kasmet skirti Petro Čepo premiją. Būtina sąlyga - tūkstančio dolerių premiją gavęs lietuvaitis ar lietuvaitė privalo ilgesniam ar trumpesniam laikui važiuoti į Lietuvą ir čia konkrečiu darbu prisidėti prie savo Tėvynės atgimimo. Pernai Petro Čepo premija buvo įteikta Rūtai Kalvaitytei, kuri septynis mėnesius dirbo Lietuvoje. Šiemet į Lietuvą turėtų atvykti būsimasis medikas Petras Babeckas iš Kanados.

Tuo tarpu Vinco Rastenio premija skiriama Lietuvoje gyvenantiems ir dirbantiems žurnalistams. Lietuvos žurnalistų sąjungos teikimu Vinco Rastenio premija buvo skirta kauniečiui Romualdui Norkui ir Juozui Urbšiui. Laisvojo pasaulio lietuviai, siekiantys magistro ar daktaro laipsnio vėžio tyrimų, naujų vaistų kūrimo srityje, gali tikėtis biochemijos mokslų daktaro Kazio Martinkaus fondo stipendijos, jei iki gegužės dešimtos pasiųs savo paraiškas adresu: ***Dr. K. Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 South Richmond, Chicago, Il., 60629, USA.***

Na, o Jonas Kavoliūnas, jau kuris laikas sugrįžęs į Tėvynę iš Amerikos, šiuo metu dėstantis vokiečių kalbą Kauno technologijos universitete, sukvietė išeivijos šviesuomenę pasitarti, kaip pagelbėti sunkiai besiverčiantiems, bet gabiems mokslui studentams. Pritardami profesoriaus Rimanto Vaičaičio iš Kolumbijos universiteto iniciatyvai skirti metinę stipendiją mechanikos fakulteto studentui, dabar Lietuvoje dirbantys išeiviai nutarė įkurti Studentų rėmimo fondą, kurio pirmieji įnašai jau gauti. Iš šio fondo studentams bus skiriamos pašalpos, perkami vadovėliai ir kitos mokymo priemonės.

Salomėja Čičiškina

Iki pasimatymo Paryžiuje!?

Kovo 20 dieną Vilniaus Universitete susirinko Lietuvos ir Prancūzijos asociacijos vadovai, nariai, Prancūzijos ambasadorius Lietuvoje Filipas de Siurmenas, 8 svečiai iš Prancūzijos. Nedidelėje Universiteto teatro salėje nebuvo laisvų vietų. Konferencijos dalyviams pageidaujant, pranešimai buvo skaitomi prancūzų kalba.

Dabar Prancūzijos vardą Lietuvoje išgirstame vis dažniau: atsidaro Prancūzijos mugė, į Vilnių atvyksta madų korifėjai, ieškantys gražių lietuvaičių Prancūzijos firmoms, studentai vyksta mokytis į šios šalies universitetus, Vilniaus kino centre galima pamatyti garsių prancūzų režisierių filmų originalo kalba. 1989 metais, kai buvo įkurta ši asociacija, padėtis buvo visai kitokia, net mažėjo mokyklų, kuriose būtų dėstoma prancūzų kalba etc. Todėl pirmoji tokio tipo organizacija ėmė globoti prancūzų kalbą, ragino tėvus leisti vaikus į klases, kuriose ji būtų dėstoma, kiek vėliau įsisteigė prancūzų kalbos mylėtojų klubas. Daug Prancūzijos aukštųjų mokyklų, organizacijų užmezgė glaudžius ryšius su Lietuva. Prancūzų komersantas atidarė sostinėje privačią parduotuvę "Iki".

Vilniuje yra 27 vidurinė mokykla, kur kartu su lietuvaičiais mokosi ir Prancūzijos ambasados darbuotojų vaikai, joje dirba keli mokytojai iš Prancūzijos. Mokyklą sieja draugiški ryšiai su Saint Etjeno miestu, buvo organizuotos kelios kelionės į Prancūziją, atvyko ir moksleivių į Lietuvą. Vaikams sudaromos galimybės ne tik mokytis užsienyje, bet ir gydytis.

Organizacijos gretas papildė dar 60 naujų narių, kviečiami visi besidomintys. Įkurtas atskiras Lietuvos ir Prancūzijos asociacijos Vilniaus skyrius. Dalyvavusieji konferencijoje pritarė nuomonei, kad mažos grupės turės daugiau galimybių plėtoti ryšius tarp abiejų šalių, pageidauta, kad veikla vyktų ir profesiniu lygiu - asociacijoje yra nemažai medikų, inžinierių, meno veikėjų. Vilniaus skyriaus susirinkimai vyks kiekvieno mėnesio pirmą antradienį.

Erika Umbrasaitė

Pirmieji valstybinės kalbos egzaminai

Vilniuje, Valstybinėje kalbos inspekcijoje prasidėjo pirmieji valstybinės kalbos egzaminai. Penkiolika Lietuvos Respublikos švietimo sistemos darbuotojų - nelietuviškas mokyklas baigę bendrojo lavinimo mokyklų direktoriai bei jų pavaduotojai - ryžosi pirmieji išbandyti savo laimę.

- Egzaminavimui ruoštasi dvejus metus, - pasakė ELTOS korespondentei Valstybinės kalbos inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas. - Juridinis šios veiklos pagrindas - vyriausybės nutarimas dėl valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikacinių kategorijų. Sudarytas sąrašas profesijų bei pareigų, kurias užimantys nelietuviškas mokyklas baigę specialistai privalo turėti valstybinės kalbos mokėjimo pažymėjimą. Remiantis įvairių užsienio šalių patyrimu, sudaryti originalūs trijų kategorijų testai. Pavyzdžiui, mokyklos direktoriui būtina turėti aukščiausią, trečią kategoriją, stiuardesei pakanka antros, o pašto tarnautojui - pirmos kvalifikacinės kategorijos.

Egzaminų teste yra keturios dalys: skaitymas, rašymas, klausymas ir pokalbis. Egzaminuoja Valstybinės kalbos kvalifikacinės komisijos Vilniaus regioninė pakomisė. Išlaikiusiems egzaminą išduodami valstybinės kalbos mokėjimo pažymėjimai, suteikiantys teisę be jokių apribojimų eiti Lietuvojs Respublikos bendrojo lavinimo mokyklų direktorių bei pavaduotojų pareigas.

Susidomėjimas egzaminais - labai didelis. Jie vyks ne tik Vilniuje, bet ir kituose regionuose. Grupės sudaromos pagal mokėjimo kategorijas.

Nuotraukoje: **pirmasis valstybinės kalbos egzaminą laiko Vilniaus V. Sirokomlės vidurinės mokyklos direktorius Jan Dovgialo.**

Algirdo Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Lietuvos partijų evoliucija

Politinės partijos, atsikūrusios kartu su visos Lietuvos atgimimo Sąjūdžiu, kol kas nevaidina tokio svarbaus vaidmens mūsų visuomenėje, kaip, tarkim, Vakarų Europoje. Tai sąlygoja kelios priežastys.

Vakarų Europoje, JAV, Kanadoje ir kitose šalyse politinės partijos turi ne tik senas tradicijas, bet ir nuolatinės politinės legalios kovos patirtį. Vakarų Europos, Skandinavijos kraštuose politinėse partijose dalyvauja tūkstančiai ir net šimtai tūkstančių žmonių. Ten yra susiformavusios partinės struktūros, jos demokratiniu būdu griežtai atrenka iškilesnes politines asmenybes aštrioje konkurencinėje kovoje. Toji nuolatinė konkurencija, pulkai patyrusių patarėjų, demokratinis mąstymo mentalitetas užtikrina šių partijų gyvybingumą, ryšį su rinkėjais, iškelia į partijos viršūnes labiausiai to vertus žmones.

Nenorėčiau čia kalbėti apie tai, jog ir Vakarų visuomenėse yra nemaža žmonių, nusivylusių partijų rietenomis, o ypač korupciniais skandalais.

Lietuvoje natūrali partijų vystymosi eiga buvo sustabdyta dar prieš karą, A. Smetonai uždraudus opozicinių partijų veiklą. Sovietmečiu partijų konkurencijos keliu bet kokia politinė kova buvo neįmanoma, nes jokios partijos, išskyrus komunistų, neturėjo teisės egzistuoti.

Pirmuosiuose demokratiniuose rinkimuose 1990 m. iš esmės dalyvavo tik dvi politinės jėgos: Sąjūdis kaip visos tautos pasipriešinimo prieš sovietų režimą judėjimas ir LDDP*, kuri, nors pasisakė už nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą, bet vis dėlto nebuvo natūraliai atsiradusi partija. Tuo metu mūsų krašte jau buvo atsikūrusios visos pagrindinės prieš karą veikusios partijos - pradedant tautininkais ir baigiant socialdemokratais ar naujai atsiradusiomis partijomis kaip Respublikonų bei tokiomis organizacijomis kaip Lietuvos laisvės lyga.

Tačiau Lietuvos partijos į politinį gyvenimą iš esmės įsiliejo tik 1992 m., priėmus atitinkamą Rinkimų įstatymą, leidžiantį joms pasireikšti kovoje dėl mandatų parlamente. Betgi iš esmės jos ir iki šiol liko daugiau kamerinėmis, uždaromis organizacijomis, nedarančiomis didesnės įtakos Lietuvos žmonėms. Čia reikėtų pažymėti, jog žymiausi Lietuvos politikai, tarp jų ir V. Landsbergis, neskatino partijų tvirtėjimo, jų vaidmens sureikšminimo, o labiau pasitikėjo vieninteliu Sąjūdžiu, jį remiančia Katalikų bažnyčia ir savais autoritetais. Todėl prieš pat rinkimus į Seimą žymesnės Lietuvos politinės asmenybės ėmė kurti aplink save tokius judėjimus kaip Centro (R. Ozolas, M. Laurinkus), Tautos pažangos (R. Paulauskas, A. Ambrazevičius), Nuosaikiųjų (E. Gentvilas, A. Šimėnas). Tačiau šie judėjimai neišlaikė rinkimų egzamino, kaip, beje, ir kai kurios partijos, pavyzdžiui, Liberalų. Matyt, apskritai bus labai sunku atsigauti tiek šioms politinėms jėgoms, tiek asmenybėms, kurios norom nenorom nustumiamos nuo politikos avanscenos.

Įdomu, kad Estijoje, kur įvyko grynai partiniai rinkimai, Nacionalinio fronto vadovai gerokai prieš juos tapo įvairių partijų vadais. Ir ten politinės gyvenimas ėmė panašėti - bent išoriškai - į Vakarų demokratijas.

Lietuvoje šis procesas užsitęsė ir todėl dabar, kai dešiniosios politinės jėgos yra opozicijoje, imta suprasti, kad įvairių judėjimų bei pavienių politinių asmenybių laikai baigiasi. Tą itin gerai parodė Prezidento rinkimai, kuriuos laimėjo žmogus, besiremiantis Lietuvoje gausiausia politine, gerai organizuota jėga. Gal tai nebuvo pagrindinė priežastis, bet vis dėlto ji daug ką lėmė. Tuo tarpu A. Brazausko konkurentą S. Lozoraitį parėmė negausios ir blogai organizuotos, dar tarpusavyje nesutariančios politinės jėgos.

Žinoma, Lietuvoje tų politinių jėgų dar negalima sureikšminti, bet vis dėlto ignoruoti jų taip pat nevalia.

Iš dešiniosios pusės yra bandymų sukurti stiprią "dešiniojo sparno" partiją, kurios pagrindą sudarytų trečiosios Sąjūdžio bangos aktyviausi politikai su V. Landsbergiu priekyje. Tačiau, matyt, bus sunku į šią besikuriančią partiją įtraukti krikščionis demokratus. Pastarieji neturėdami ryškesnių lyderių politikoje laikėsi vien savo pavadinimu ir Katalikų Bažnyčios parama. Tačiau kiek ilgai?! Kaip rodo sociologiniai tyrimai, Katalikų Bažnyčios autoritetas, deja, neturi tendencijos didėti, o, atvirkščiai, gali sumažėti. Matyt, dėl to, jog vis daugiau skurstant visuomenei, o Bažnyčiai atgaunant vis daugiau savo turtų, didėja dalies visuomenės nepasitenkinimas. Drįsčiau teigti, jog šios pagrindinės dešiniosios jėgos, jei sugebės gerai organizuotis, išnaudoti LDDP daromas klaidas bei objektyvią realybę, gali turėti neblogas galimybes kituose rinkimuose. Žinoma, jei rinkimai įvyks ne pernelyg greitai, nes dauguma rinkėjų kažin ar pasisakys už tuos politikus, kurių dėka Sąjūdžiui valdant Lietuva pateko į tokią sunkią ekonominę situaciją.

LDDP gretose neišvengiamai vyks ir jau vyksta procesai, ardantys šią partiją kaip monolitą. Sunku pasakyti, kas iš to dar išeis, bet nėra abejonės, kad LDDP reitingas kris dėl objektyvių ekonominių priežasčių, dėl šiai partijai daromo spaudimo iš opozicijos ir dėl jos veikėjų klaidų bei nesugebėjimo stabilizuoti ekonominę situaciją. Šis procesas užtruks, matyt ilgiau negu metus.

Normali kairioji partija - Socialdemokratų, vaidina gana ženklų vaidmenį parlamente turėdama ten 7 žmones (K. Antanavičius iš mūsų gretų pasitraukė). Tačiau pačioje partijoje yra nemaža nepatenkintų vadovybės izoliavimusi nuo kairiojo elektorato ir dėl netoliaregiškos politikos Prezidento rinkimuose. Jei LSDP neras jėgų perimti bent dalį už LDDP balsavusių rinkėjų, ją gali ištikti Liberalų ar Tautininkų likimas per kitus Seimo rinkimus. Tačiau iki jų dar gana toli ir visko gali būti.

Baigiant galima daryti išvadą, jog partijų vystymasis priklauso nuo pačių Lietuvos piliečių politinės brandos. Tačiau sunkėjanti ekonominė padėtis greičiau neigiamai veikia partijų populiarumą. Vis daugiau nepatenkintų siauromis partinėmis rietenomis, kai pamirštami žmonių ir visos valstybės interesai.

Vytautas Plečkaitis

Tuo metu tai dar buvo nuo Maskvos atsiskyrusi LKP, kuri 1990 metų pabaigoje pakeitė pavadinimą ir reorganizuota į LDDP. - ELR

Eurobarometras: Lietuva ir kaimynai

Apie ką sako viešosios nuomonės tyrimai

1989 m. Vilniaus Universiteto Sociologijos laboratorija pradėjo bendradarbiauti su Didžiosios Britanijos Gelapo kompanija. Drauge su šia viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų firma atliktos pirmosios Lietuvos gyventojų apklausos, leidusios įvertinti žmonių nuomonę apie politiką, ekonomiką, kasdienines problemas. Užsimezgęs bendradarbiavimas tvirtėjo, 1992-aisiais Britanijos Gelapo kompanija ir Vilniaus universitetas įregistravo bendrą viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompaniją "Baltijos tyrimai". Ši Lietuvos tyrimų kompanija 1992 m. gegužės mėnesį buvo priimta į didžiausią pasaulio viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompanijų asociaciją *Gallup International*.

Nuo 1989-ųjų Sociologijos laboratorijos ir "Baltijos tyrimų" bendradarbiai atliko daugiau nei 100 apklausų, dalyvavo tarptautiniuose projektuose. Reikšmingiausi iš jų - Vakarų, Centrinėje ir Rytų Europoje bei Amerikoje vykę "Europos Pulso" (The Pulse of Europe) programos tyrimai (1991-aisiais ir 1992-aisiais), "Pasaulinė vertybių studija" (1990-aisiais), Centrinės ir Rytų Europos Eurobarometras (1991-aisiais ir 1992-aisiais), RISC International programa "Socialiniai pokyčiai" (1992-aisiais ir 1993-aisiais). Be to, tyrinėta Lietuvos žmonių nuomonė apie masinės informacijos priemones, ekonomikos reformą, privatizavimą, rinkimus. "Baltijos tyrimai" bendradarbiauja su "Laisvosios Europos" Tyrimų Institutu, Jungtinių Valstijų Informacijos Agentūra (USIA), Times Mirror Tyrimų Centru, BBC, Europos Ekonominės Bendrijos Komisija.

Sukaupta tyrimų medžiaga leidžia analizuoti Lietuvos žmonių nuotaikų kitimus, prognozuoti galimą reakciją į vienokius ar kitokius Vyriausybės sprendimus, paramą ar nepritarimą reformoms. Tyrimai leidžia įvertinti ir besiformuojančią rinką - prekių, paslaugų paklausą, Lietuvos žmonių pasirinkimo motyvus, preferencijas.

"Baltijos tyrimai" bendradarbiauja su didžiausiomis Latvijos ir Estijos rinkos ir viešosios nuomonės kompanijomis - Latvijas Fakti ir Saar Poll.

Šios trys Baltijos šalių kompanijos sudaro "Baltijos Tyrinėjimų Grupę". Nuo šių metų kovo mėnesio kartą per mėnesį šį grupė atlieka Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojų apklausas, naudodama vieningą metodiką. Jos leidžia įvertinti trijų šalių žmonių nuomonių panašumus ir skirtumus, susidaryti išsamesnį vaizdą apie Baltijos rinką, analizuoti vertinimų kaitą. Įgyvendinant šį "Baltijos barometro" projektą, "Baltijos Tyrinėjimų Grupė" bendradarbiauja su Vakarų Europos kolegomis.

Vienas svarbiausių pastarojo meto projektų, kuriame dalyvavo visos trys "Baltijos Tyrinėjimų Grupės" kompanijos ("Baltijos tyrimai", Latvijas Fakti ir Saar Poll) - Europos Ekonominės Bendrijos Komisijos ir Didžiosios Britanijos Gelapo kompanijos organizuotas Centrinės ir Rytų Europos "Eurobarometras". Tokios apklausos Europos Bendrijos šalyse pradėtos 1973-siais, jos vyksta du kartus per metus - pavasarį ir rudenį.

Į anketos klausimus atsakė daugiau nei 18 500 žmonių aštuoniolikoje šalių. Apklausa vyko 1992 m. lapkričio mėnesį (Lietuvoje - tarp dviejų rinkimų į Seimą ratų).

Šio tyrimo rezultatai parodė, kad nepaisant visų sunkumų Centrinės ir Rytų Europos šalyse yra du kartus daugiau pritariančių laisvai rinkai žmonių negu jos oponentų. Du trečdaliai gyvenančių Nepriklausomų Valstybių Sąjungos šalyse žmonių nepritaria laisvos rinkos kūrimui. Centrinės ir Rytų Europos šalių gyventojai dažniau teigia, kad jų šalyse gerbiamos žmogaus teisės. NVS šalyse du iš trijų gyventojų mano atvirkščiai. Baltijos šalyse per praėjusius metus padaugėjo pesimistų - blogiau nei 1991-aisiais vertina, ar šalis vystosi reikiama linkme, mažiau patenkintų demokratijos vystymosi tempais ir ekonomikos reforma. Daugumos tyrime dalyvavusių šalių žmonės nemano, kad jų šalyse artimiausiu metu galima diktatūra. Tik Armėnijos ir Moldovos gyventojai nėra šiuo požiūriu tikri dėl ateities. NVS šalių gyventojai dažniau mano, kad ankstesnė politinė sistema buvo geresnė nei dabartinė, o kitų regiono šalių gyventojai geriau vertina dabartinę politinę sistemą.

Daugiau nei pusė kiekvienos iš aštuoniolikos šalių gyventojų yra girdėję apie Europos Bendriją (Lietuvoje - 72 proc.). 43 proc. Lietuvos gyventojų nuomonė apie šį tarptautinį susivienijimą yra palanki, tik 1 proc. - nepalanki. Tačiau mūsų žmonės nerodo didesnio susidomėjimo Europos Bendrijos veikla, jos politika ir institutais: tuo domisi tik 23 proc. Lietuvos gyventojų (tiek pat Latvijos gyventojų, 28 proc. Estijos gyventojų).

Dauguma regiono gyventojų nori, kad jų šalių ryšiai su Europos Bendrija būtų stipresni. Tarp Baltijos šalių šiuo požiūriu pirmauja Lietuva (86 proc. pritartų pilnai narystei EB).

Didžiausi Lietuvos gyventojų nuomonės pokyčiai per metus įvyko vertinant, ar šalis vystosi reikiama linkme: 1991-aisiais 60 proc. Lietuvos gyventojų manė, kad kryptis teisinga, o 24 proc. sakė, kad neteisinga. 1992-aisiais kryptimi patenkintų tebuvo 25 proc., o nepatenkintų skaičius pasiekė 64 proc. Estijos gyventojų nuotaika šiuo klausimu išliko optimistinė - 41 proc. mano, kad Estija vystosi teisinga kryptimi (1991-aisiais taip manė 53 proc.), 34 proc. - kad neteisinga (buvo 20 proc.). Latvijos žmonės, panašiai kaip ir mes, nusivylę - 31 proc. kryptį laiko teisinga (buvo 60 proc.), 48 proc. - neteisinga (buvo 18 proc.).

Kaip ir 1991-aisiais, Lietuva pirmauja tarp visų regiono šalių pagal žmonių, patenkintų demokratijos plėtojimu šalyje, skaičių. Tiesa, tokių sumažėjo - 1992-aisiais patenkintų buvo 48 proc. (prieš metus - 52 proc.), nepatenkintų - 43 proc. (32 proc.). Mūsų kaimynų vertinimai blogesni: Estijoje patenkintų - 28 proc. (buvo 31 proc.), nepatenkintų - 63 proc. (buvo 55 proc.), Latvijoje patenkintų 17 proc. (buvo 37 proc.), nepatenkintų 75 proc. (buvo 52 proc.).

67 proc. Lietuvos, 59 proc. Estijos ir 42 proc. Latvijos gyventojų netiki, kad jų šalyje per artimiausius 12 mėnesių tikėtinas diktatūros įvedimas. Ją laiko tikėtina 19 proc. Lietuvos, 18 proc. Estijos ir 34 proc. Latvijos gyventojų.

Centrinės ir Rytų Europos šalyse yra daugiau nepatenkintų Vakarų pagalba, negu laikančių ją pakankama. Patenkintų skaičius didesnis nei nepatenkintų tik septyniose šalyse, tarp jų ir Lietuvoje (45 proc. patenkinti, 32 proc. - nepatenkinti).

Regione daugelis žmonių pritaria rinkos ekonomikos kūrimui. Lietuva čia užima trečiąją vietą (prieš metus buvo pirmoji): 63 proc. mūsų gyventojų pritaria rinkos kūrimui (buvo 75 proc.), 19 proc. - nepritaria (buvo 11 proc.).

29 proc. Lietuvos žmonių mano, kad privatizavimas vyksta per lėtai (Latvijoje - 45 proc., Estijoje 47 proc.), 27 proc. - per greitai (Latvijoje 17 proc., Estijoje 9 proc.), o 26 proc. Lietuvos žmonių mano, kad privatizavimo tempas normalus (Latvijoje - 13 proc., Estijoje - 16 proc.).

Visų regiono šalių, išskyrus Albaniją, gyventojai teigia, kad per praėjusius 12 mėnesių jų šalių ekonominė situacija pablogėjo. Blogiausi metai buvo Armėnijos žmonėms. Lietuva - priešpaskutinėje vietoje, Latvija - trečia nuo galo. Kiek geriau situaciją vertina Estijos gyventojai.

Šiek tiek geriau negu bendrąją šalies ekonominę situaciją visų šalių žmonės vertina savo šeimos finansinę būklę. Tiesa, ir šiuo požiūriu net pirmaujančioje pagal optimistų skaičių Rumunijoje du kartus daugiau pesimistų nei optimistų. 71 proc. Lietuvos (buvo 39 proc.), 72 proc. Latvijos (buvo 48 proc.), 75 proc. Estijos šeimų (buvo 50 proc.) sakė, kad per metus jų gyvenimas pablogėjo.

Penkių iš aštuoniolikos šalių (Albanijos, Slovėnijos, Bulgarijos, Čekijos ir Makedonijos) gyventojai tikisi, kad per artimiausius dvylika mėnesių jų šalių ekonominė būklė pagerės. Kitų trylikos valstybių žmonės pagerėjimo nelaukia. Kad ekonomika pagerėsianti, Lietuvoje tikisi 26 proc., pablogėsiant - 42 proc. gyventojų (1991-aisiais buvo atitinkami 33 proc. ir 38 proc.).

Rumunijos, Slovėnijos, Makedonijos, Gruzijos ir Bulgarijos gyventojai tikisi, kad per ateinančius metus jų šeimų finansinė būklė pagerės. Lietuvoje tokio pagerėjimo tikisi 22 proc. (1991-aisiais buvo 21 proc.), pablogėjimo - 38 proc. (buvo 36 proc.) gyventojų.

Lietuvos žmonės labiausiai iš visų aštuoniolikos šalių gyventoju priešinasi masinės informacijos priemonių cenzūrai: 78-79 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad valstybė neturi kontroliuoti TV, radijo ir spaudos arba ši kontrolė turi būti minimali.

53 proc. regiono gyventojų pasitiki savo šalies TV, 41 proc. - nepasitiki (Lietuva užima trečiąją vietą po Čekijos ir Slovakijos, 71 proc. Lietuvos gyventojų pasitiki LTV, 25 proc. nepasitiki), mažiau pasitikima radiju - čia Lietuva ketvirta po Slovakijos, Čekijos ir Bulgarijos (69 proc. pasitiki, 19 proc. nepasitiki). Lietuva pirmauja tarp visų aštuoniolikos šalių, jei vertinsime, kaip gyventojai pasitiki Vakarų radijo stotimis (31 proc. pasitiki, 7 proc. nepasitiki). Slovakai ir čekai labiausiai pasitiki savo laikraščiais (po 77 proc.). Šiuo požiūriu Lietuva vėl trečia - 57 proc. pasitiki ir 30 proc. nepasitiki.

Rasa Ališauskienė

Laiškai redaktoriui

Ne garbės trokšdami

Sutinku su M. Garšvienės mintimis, kurios paskelbtos "EL" Nr. 8 - "Minime ir minėsime sausio 13-osios įvykius".

1991 m. sausio 13 dieną prie gyvybiškai svarbių objektų ne tik Vilniuje, bet ir kituose miestuose bei rajonuose žmonės skubėjo negalvodami apie atlyginimą už tai, ne garbės trokšdami. Net ir apie mirtį negalvojome, nors galėjo sutraiškyti okupantų tankai. Skubėjom ginti Lietuvos. Tik gaila, kad ginančių tarpe nesimatė LDDP žmonių. Rajonuose jie net juokėsi iš vykstančių ginti laisvę ir nepriklausomybę. Kai kur partijos vadukai važinėjo po apylinkes Maskvos pučo dienomis, domėdamiesi padėtimi vietose ir laukdami įsakymo iš viršaus nušalinti valstybinius pareigūnus.

Gerai, kad Lietuvos nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolija suvienija žmones, gynusius laisvę ir nepriklausomybę tomis lemtingomis dienomis. Atsimenu, Maskvos pučo dienomis vienas man pasakė nustebęs: "Ar tavęs dar nesuėmė?" Sausio 13-osios brolija turi dar labiau išplėsti savo veiklą ir suvienyti visus Lietuvos gynėjus, gynusius Lietuvą lemtingomis dienomis. V. Landsbergio tvirtos politikos dėka mes atgavome nepriklausomybę ir ją turime saugoti. Sausio 13, Vasario 16, Kovo 11 - tai mūsų tautos šventės ir jas minėsime kur bebūtume. Tik kažkodėl kaimo gyvenvietėse tuose minėjimuose nedalyvauja LDDP atstovai, o mini tik buvę tremtiniai ir kiti patriotai.

Pritardamas A. Valatkevičiaus nuomonei ("EL", Nr. 8), noriu pasakyti, kad tapatinti LDDP su kompartija yra teisinga. Po karo Vokietijoje nacionalsocialistų partija buvo pripažinta nusikalstama ir paleista. Mūsų krašte kompartija vadovavo KGB veiklai. Šiandien už visus nusikaltimus žmonijai kaltinama KGB, o svarbiausieji dirigentai paliekami nuošalyje, jie nusiplauna rankas. Prisiminkime, kad pats kompartijos idėjinis vadas Leninas įteisino terorą. Komunistų partija Lietuvoje nebuvo paleista, ji tik pakeitė kailį, pasivadindama nauju vardu.

Kęstutis Balčiūnas
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos tarybos narys, Lietuvos nepriklausomybės Sausio 13-osios brolijos tarybos narys, dalyvavęs ginant parlamentą

Iš prorektorių - į ambasadorius

Seimo Užsienio reikalų komiteto posėdyje užsienio reikalų ministras P. Gylys pristatė Z. Namavičių kaip galimą pretendentą užimti Lietuvos ambasadoriaus Vokietijoje pareigas. Apie tai pranešė "Lietuvos ryto" dienraštis.

Zenonas Namavičius - 49 metų teisės mokslų daktaras, Vilniaus universiteto studijų reikalų prorektorius. Jis gimė Panevėžio rajone, dirbo Panevėžio "Lietkabelio" gamykloje. Po studijų liko dirbti Vilniaus universiteto Teisės fakultete. Maskvoje trejus metus studijavo aspirantūroje. Studijavo Vienoje. Žmona Nijolė dirba M. K. Čiurlionio meno mokykloje smuiko mokytoja, 24 metų sūnus Andrius - Vilniaus universiteto Teisės fakulteto penkto kurso studentas, kitas sūnus, penkiolikametis Justas, - moksleivis.

Z. Namavičius "Lietuvos rytui" pasakė, kad pasiūlymą tapti ambasadoriumi Vokietijoje iš ministro P. Gylio gavo prieš dvi savaites, sutiko ne iš karto. Ilgai galvojo, nes, kaip pats sako, visą gyvenimą dirbo Vilniaus universitete. Z. Namavičius sakėsi nustebęs, kai Užsienio reikalų komiteto pirmininkas K. Bobelis paskelbė jį kaip galimą kandidatą. Jo nuomone, pirmiau vertėtų palaukti atsakymo iš Vokietijos diplomatinių struktūrų ir Prezidento dekreto dėl jo paskyrimo.

Pokalbyje su ministru P. Gyliu darbo Vokietijoje terminai nebuvo aptarti.

Europos Bendrija paskyrė Lietuvai 118 milijonų dolerių

Europos Bendrijos komisija pirmadienį paskyrė Lietuvai 118 mln. dolerių paskolą Lietuvai.

Ši paskola yra dalis 285 mln. dolerių pagalbos, kurią 24 Vakarų šalys skiria Rytų Europos ir buvusios Sovietų Sąjungos respublikoms. EB komisijos atstovai pranešė, kad Lietuva galės tuoj pat gauti 50 mln. ekiu (59 mln. dolerių). EB teigiamai įvertino Lietuvos ekonomikos reformas.

Kaip pranešė AP, EB komisijos viceprezidentas Henningas Christophersenas pasakė, kad antrąją paskolos dalį galima bus pasiimti 1993 m. viduryje, jei stabilizuosis ekonomika.

Klaipėdoje - vokiečių degalinės

Klaipėdoje viešėjo Vokietijos "Aral" firmos atstovai. Jie apžiūrėjo vietas, kuriose ketina įrengti vakarietiško pavyzdžio degalines su visais serviso elementais.

Svečiai pareiškė, kad tokiu automobilių aptarnavimo stočių statyba trunka ne ilgiau kaip 10 savaičių, visi darbai atliekami nepažeidžiant gamtosaugos reikalavimų, o firmos tiekiamus degalus ir tepalus naudojantys automobiliai tarnauja savininkams keturis kartus ilgiau.

Manoma, kad geros reputacijos firma, Europos šalyse eksploatuojanti 4000 degalinių, dar šiais metais pirmąsias dvi degalines atidarys Klaipėdoje.

Radijas katalikams iš Amerikos

Tikriausiai Lietuvoje mažai kas žino, kad tylų 1992-ųjų gruodžio 28-osios rytą 5 valandą Grinvičio laiku (Lietuvoje - 7 valandą) tarp kitų 18 kalbų prabilo "Amžinasis žodis" - radijas, transliuojantis programą lietuvių kalba iš Amerikos žemyno 5825 kHz dažnumu kasdien po valandą. **Adresas: WEWN Catholic Radio Service P.O. 100279, Birmingham 35210 USA, tel. 205956 9537**

Prašytume, kad kas nors mums parašytų iš Lietuvos, ar nurodytu laiku girdimos "Amžinojo radijo" laidos lietuvių kalba trumposiomis bangomis, kokia nuomonė dėl šios programos (ar ji reikalinga, ar ji naudinga ir dalykiška, kaip techniškai parengta). Atsiliepimų laukiame tokiu adresu: **Programma Lituano, Radio Vaticana, Citta del Vaticano, 00120 Vaticano.**

kun. K. J. Ambrasas

Vokietijos LB tarybos I sesija

Vokietijos lietuvių bendruomenės tarybą sudaro 15 narių, renkamų trejiems metams.

Vokietijos LB įregistruota Vokietijos Federacinės Respublikos teisme ir pripažinta visuomenei naudinga pelno nesiekiančia organizacija (gemeinnützіger Verein). Jos turtas ir jai aukojamos sumos atleidžiamos nuo valstybės mokesčių, bendruomenė dar gauna ir finansinę valdžios paramą.

Teisiniu požiūriu Vokietijos LB taryba per jos renkamą valdybą atstovauja tik savo organizacijai, bet praktiškai - visiems Vokietijos lietuviams. Kol Lietuva buvo okupuota, Vokietijos LB teko ir jos vardu kalbėti. Ir dabar Vokietijos įstaigos bei pavieniai asmenys dažnai kreipiasi į LB šio krašto lietuvius liečiančiais reikalais.

Naujos Vokietijos LB tarybos, išrinktos 1992 lapkričio 7 dieną, narių sesija įvyko kovo 6-ąją Romuvoje, Hüttenfelde. Sesiją atidarė tarybos prezidiumo pirmininkas inžinierius Jonas K. Valiūnas. Naujosios tarybos prezidiumo pirmininke slaptu balsavimu trejiems metams išrinkta mokytoja Marija Šmitienė. Kiti rinkimai vyko atvirai, rankų pakėlimu. Prezidiumo vicepirmininku tapo muz. Petras Odinis, sekretorium - dr. Saulius Girnius. Balsų skaičiavimo komisija sudaryta iš Tomo Bartusevičiaus, Justino Lukošiaus ir kontrolieriaus Jono Vitkaus.

Patvirtintas praėjusių metų tarybos narių suvažiavimo protokolas.

Pirmąjį ataskaitinį pranešimą perskaitė Vokietijos LB valdybos pirmininkas Arminas Lipšys. Anot jo, valdybos darbų apimtį diktuoja realios galimybės - finansiniai ištekliai, veikėjų darbštumas bei sumanumas ir kita. Numatyta sustiprinti valdybos informacijų biuletenio leidimą, jo redagavimą ir paruošimą spaudai. Šiais metais užsimota išleisti 4 numerius: sausio, balandžio, liepos ir spalio mėnesiais. Biuletenių išleidimas bei išsiuntinėjimas kainuos per 7 000 DM. Trūksta medžiagos. LB apylinkės prašomos nuolat informuoti apie savo renginius ir kitą veiklą.

Būta daug susitikimų su Lietuvos parlamentarais bei aukštais valdžios pareigūnais. Pokalbiai su jais turėjo daugiau informacinį pobūdį. Labai domėjosi Vasario 16-osios gimnazija ir jos darbu buvęs Lietuvos švietimo ir kultūros ministras Darius Kuolys. 1992 metų spalį įvyko pasitarimas su Lietuvos ambasadoriumi Vokietijoje prof. dr. V. Antanaičiu. Paaiškėjo, kad jis per daug tikėjosi Vokietijos LB ir ypač į Vasario 16-osios gimnazijos pagalbos ambasadai, kad vokiečiai būtų informuoti apie Lietuvą, kad užsimegztų kultūriniai ryšiai tarp dviejų šalių.

Vilniuje sudaryta Lietuvos ir išeivijos veikėjų komisija santykiams su tautiečiais užsienyje palaikyti. Į ją įrašytas ir Vokietijos LB valdybos pirmininkas A. Lipšys. Deja, ta komisija nėra paskelbusi savo darbo gairių. Iki šiol paramą Lietuvai daugiausia organizavo Bartusevičių šeima Lietuvių kultūros instituto vardu.

Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas praėjusių metų lapkričio mėnesį buvo kiek turiningesnis. Jį praturtino Lietuvos ambasados Bonoje patarėjo dr. Jono Rudalevičiaus pranešimas apie padėtį Lietuvoje po Seimo rinkimų. Po to pasikeista nuomonėmis, buvo daug klausimų ir atsakymų. Šiemet svarbiausias renginys buvo Vasario 16-osios minėjimas Hüttenfelde. Į jį susirinko kiek mažiau žmonių nei paprastai, bet minėjimas buvo taip pat iškilmingas ir turiningas kaip pernai. Ypač gausi ir įdomi buvo meninė programa.

Vasario 16-osios proga Vokietijos LB valdyba buvo pakviesta ir dalyvavo Lietuvos ambasados surengtame priėmime, taip pat jos patalpų pašventinimo ceremonijoje Bonoje ir atidarant Lietuvos garbės konsulatą Frankfurte prie Maino vasario 18 d. Pernai Lemonte (JAV) vykusiame Pasaulio LB VIII seime Vokietijos LB atstovavo A. Šmitas, o Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungai - Ankė Lepaitė.

Lietuvių vaikų vasaros stovyklos Vokietijoje neberengiamos. Nemažai tautiečių savo atžalas siunčia į stovyklas Lietuvoje. Į jas susirenka iš įvairių šalių labai skirtingo auklėjimo ir būdo vaikai, tai turi ne tik teigiamos, bet ir neigiamos įtakos. Nuo šių metų į vadovus bus siūlomi ir užsienio lietuviai.

Nauja valdyba turės respektuoti Pasaulio LB VIII seimo nutarimus (žr. "Pasaulio lietuvio" 1992 m. Nr. 10) ir naujosios Pasaulio LB valdybos veiklos gaires (žr. Informacijų Nr. 4 ir "Pasaulio lietuvio" Nr. 11 1992 m.).

Vokietijos LB valdybos iždininkas Antanas Šiugždinis komentavo visiems tarybos nariams kartu su kvietimu dalyvauti sesijoje išsiuntinėtus finansinius dokumentus. Nei 1992 metų balanse, nei sąmatoje didelių pakeitimų nėra: turimo turto vertė nemažėja ir neauga (namai sensta, tačiau Romuvos žemės sklypo vertė didėja), o kasmetinė apyvarta nedaug tesikeičia. Nežinia kaip ilgai gausime Vokietijoje finansinę valstybinę paramą. 1994 metų sąmata reikiamu metu bus įteikta ministerijai maždaug tokios pat apimties, kaip šiemet.

Vasario 1 dieną kontrolės komisijos padaryto patikrinimo protokolą perskaitė kontrolierius Jonas Vitkus. Išvada: Vokietijos LB valdybos finansinė apskaita vedama tvarkingai. Komisija pasiūlė Vokietijos LB valdybos 1992 gruodžio 31 dienos balansą ir 1992 metų sąmatos įvykdymą tvirtinti ir atleisti valdybą nuo atsakomybės.

Garbės teismo pirmininko Justino Lukošiaus pranešimas buvo pats trumpiausias: garbės teismas per šią kadenciją jokių skundų negavo ir jokių bylų nesprendė. Apie 1992-ųjų lapkričio 7 d. vykusius Vokietijos LB tarybos rinkimus pranešė rinkimų komisijos pirmininkas Jonas Vitkus. Rinkimai organizuoti korespondenciniu būdu (paštu). Balsai buvo suskaičiuoti 1992 metų lapkričio 21 d. Romuvos pilyje. Nustatyta, kad balsuoti teisę turėjo 773 LB nariai iš 30 apylinkių. Balsavo tik 422. Į tarybos narius buvo pasiūlyta 19 kandidatų: 16 vyrų ir 3 moterys. Vyriausias kandidatas 83 metų amžiaus, jauniausia - 22. Išrinkti 15 tarybos narių, 4 liko kandidatais. Rinkimai kainavo 3470,43 DM, nors visi trys komisijos nariai už savo darbą ir patarnavimus (kelionės išlaidas, pasikalbėjimai telefonu ir kt.) atlyginimo neėmė. Posėdžiautojai plojimais išreiškė padėką rinkimų komisijai, ypač daug pasidarbavusiam jos pirmininkui Jonui Vitkui.

Vasario 16 d. Lietuvos ambasada Bonoje suruošė priėmimą. Ta proga buvo pašventinta Lietuvos trispalvė. Iš kairės: prel. A. Bunga, ev. kunigė T. Šmitienė, ambasadorius prof. V. Antanaitis ir Vasario 16-osios gimnazijos mokinės.

Apie Vasario 16-osios gimnaziją informavo direktorius Andrius Šmitas. Mokosi 51 berniukas ir 50 mergaičių. Tai didžiausias mokinių skaičius per pastaruosius 25 metus. Mergaičių bendrabutis pilnas: 59 iš Vokietijos, 23 iš Lietuvos, 7 iš JAV, 6 iš Brazilijos, po 2 iš Kanados ir Urugvajaus, po 1 iš Argentinos ir Mali (Afrika). Gimnazijos ir bendrabučių metinės išlaidos siekė per 2 257 000 DM. Gimnazijos išlaidas apmokėjo Vokietijos vyriausybė ir Katalikų vyskupų konferencija, o bendrabučius išlaikė (maitinimas, kambariai, vedėjų bei valytojų atlyginimai ir kt.) mokinių tėvai, lietuvių išeivijos aukos, Hesseno krašto valdžia ir Europos Bendruomenė. 1992 metai baigti su nedidele skola, kuri jau padengta.

Lietuviai Vokietijoje yra viena iš to krašto tautinių mažumų. Vokiečiai mažumų mokyklų neremia. Lietuviams, latviams ir vengrams padaryta išimtis. Todėl ir parama jų gimnazijoms gaunama ne per gyvenamų kraštų švietimo ministerijas, kurioms priklauso tuose kraštuose esančios mokyklos, bet iš Bonos per federalinę vidaus reikalų ministeriją. Iki šiol parama buvo teikiama kaip okupuotų kraštų pabėgėlių mokykloms. Tiems kraštams išsilaisvinus, nelieka ir rėmimo pagrindo. Bet vokiečių politikai rodo norą ir toliau teikti tokią paramą. Vokietijos finansiniuose planuose parama šiems metams sumažinta 80 000 DM. Tokia suma nepajudins gimnazijos pamatų. Bendra išvada: padėtis patenkinama. Atrodo, jog mokykla bus vokiečių remiama bent 5 ateinančius metus. Tolimesnė jos ateitis priklausys nuo Vokietijos-Lietuvos santykių. Aišku, kad vokiečiai būtų patenkinti, jei jiems mūsų gimnazijos rėmimo našta nukristų.

Vasario 16-osios gimnazijos rėmimo fondo iždininkas Antanas Šiugždinis išdalijo pinigines fondo ataskaitas. Jos rodo, kad per 10 metų (1983-1992 m.) fondas turėjo 1 325 581,28 DM pajamų ir 1 063 937,37 DM išlaidų. Didžiausią pajamų dalį sudarė aukos, antroje vietoje - palikimai ir trečioje - aukos statybai. Per 1992 metus gauta 2 68 913,10 DM, daugiausia iš palikimų ir tik antroje vietoje - aukos.

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė studentė Dalia Baliulytė išdalijo sąjungos biuletenio "Kibirkštėlė" antrąjį numerį (1992 m. gruodis). Iš jame išspausdinto Ritos Bartusevičiūtės straipsnio tarybos nariai galėjo susipažinti su Vokietijos LJ Sąjungos 1992 m. veikla po jos kongreso. Dabar svarbiausias VLJ S-gos uždavinys - pasiruošti Pasaulio lietuvių jaunimo VIII kongresui, įvyksiančiam 1994 metų vasarą Europoje, Lietuvoje ir Anglijoje. Į jį pakviesti viso pasaulio lietuvių jaunimo atstovai. Jau pažadėjo dalyvauti Vengrijos, Gudijos ir, aišku, patys šeimininkai (Anglija). Trūksta lėšų. Vokietijos LJ S-ga kreipsis į šio krašto lietuvius, prašydama aukų. Kongreso reikalams aptarti šių metų gegužės 19-23 dienomis Annaberge (Bona 2) Vokietijos LJ S-ga ruošia metinį suvažiavimą.

Po pranešimų pasisakė tarybos nariai, vyko diskusijos. Smulkiau painformuota apie Lietuvoje rengiamas lietuvių vaikų vasaros stovyklas. Petras Odinis išsakė didelį susirūpinimą sunkia kultūros padėtimi Lietuvoje. Kvietė svarstyti, kaip galėtų Vokietijos lietuviai padėti lietuviškai kultūrai reprezentuotis šiame krašte. Kiti kalbėtojai nurodė, kad daugelis lietuvių kultūros institucijų bei būrelių yra užmezgę ryšius su atitinkamomis vokiečių institucijomis ir grupėmis be LB pagalbos ir tarpininkavimo. Vilniuje įsteigti Vokiečių namai reprezentuoti Vokietijai Lietuvoje. Jie nepriklauso nuo savo krašto valdžios. Namuų veikloje dalyvauja Vokietijos universitetai, institutai ir kitos solidžios įstaigos. Lietuva nei pati, nei su mūsų pagalba nepajėgia ir dar ilgai neįstengs tokių "namų" įsteigti Vokietijoje. Lietuvoje dabar kenčia ne tik kultūra, bet ir kitos sritys - žemės ūkis, pramonė, švietimas ir kt. Bet stengtis gimtinei padėti reikia. P. Odinis paprašytas tartis su Lietuvos ambasada Bonoje, kaip galima būtų lietuvių kultūrą reprezentuoti Vokietijoje.

Balanso ir sąmatų tvirtinimas didesnių diskusijų nesukėlė. 1992 metų balansas beveik vienbalsiai (vienam susilaikius) patvirtintas - 13 015 850,30 DM (čia įeina Romuvos pastatų ir sklypo vertė). Patvirtintas ir 1992 metų sąmatos įvykdymas - 96 006,01 DM; 1993 metų sąmata nustatyta 113 620 DM. Lietuvių kultūros instituto vedėjas V. Bartusevičius paprašė į 1994 metų sąmatą įtraukti 4 000 DM LKI suvažiavimo darbų brošiūrai išleisti.

Svarstant būsimos veiklos gaires, vėl išsakytas susirūpinimas Vasario 16-osios gimnazijos ateitimi. Keltas klausimas, ar Vilniuje veikianti vidurinė mokykla užsienio lietuvių vaikams nesudaro egzistencinės konkurencijos Vasario 16-osios gimnazijai. Daugumos nuomone, dėl prastų buitinių sąlygų Lietuvoje kol kas Vilniaus mokykla nėra rimtas varžovas.

LB vykdomųjų organų rinkimai nesudarė didesnių sunkumų. Paprašyta buvusi LB valdyba sutiko dirbti dar vienerius metus. Tai pirmininkas Arminas Lipšys, vicepirmininkas Vincas Bartusevičius, sekretorė Elena Tesnau, iždininkas Antanas Šiugždinis, jun. ir narys Andrius Šmitas.

Kontrolieriais vėl išrinkti tie patys asmenys: Vilius Lemkė, Eugenija Lucienė ir Jonas Vitkus.

Garbės teismo pirmininku perrinktas diplomatas teisininkas Justinas Lukošius. Nariais išrinkti Alina Grinienė ir dr. Saulius Girnius. Kandidatai - Jonas K. Valiūnas ir Romanas Dirgėlas.

Suvažiavimas baigtas Lietuvos himnu.

ELR

Nepriklausomybės šventės proga Lietuvos garbės konsulas Frankfurte Karl Rothenberger'is suruošė priėmimą prekybos rūmuose. Nuotraukoje - konsulas su žmona pasitinka svečius.

M. Šmitienės nuotraukos

Svečiuose Lietuvos muzikos akademijos kamerinis choras

Lietuvos muzikos akademijos kamerinis choras Vatikane. Greta popiežiaus Jono Pauliaus II - choro vadovas T. Šumskas.

Nuotrauka iš "EL" archyvo

Škotijos lietuviams buvo linksma žinia, kad iš Lietuvos atvyksta Lietuvos muzikos akademijos kamerinis choras. Jį savaitei pakvietė Glasgow'o universitetas. Choristai buvo užimti visas dienas skirtingose vietose, bet rado laiko susitikti su tautiečiais. Susitikimas įvyko kovo 4-ąją Škotijos lietuvių klubo patalpose.

Klubo ir skyriaus valdybos pasistengė, kad galėtų tinkamai sutikti ir priimti svečius. Ir štai matome, kaip į lietuvių klubo mašinų parką įvažiuoja dviaukštis autobusas su lietuviškais užrašais FAJETONAS LIETUVA. Po trumpo susipažinimo, atsigaivinimo alučiu, mineraliniais gėrimais klubo šeimininkai ir šeimininkės pakvietė svečius sėsti prie paruoštų stalų bendriems pietums. Jų metu nuoširdžiai pasikalbėta, išsiaiškinti įvairūs klausimai, išklausyti įspūdžiai. Su svečiais taip prabėgo pora valandų. Po to choristai iš Lietuvos išėjo pasižmonėti po mūsų miestelį. Žinoma, nieko nepaprasto negalėjo pamatyti. Vakarop susitikti su choristais tautiečių prisirinko pilnutėlė klubo salė. Net neužteko vietos visiems norintiems, dėl to mes labai apgailestaujame.

Prieš choro pasirodymą kalbėjo klubo pirmininkas J. Bliūdžius.

Programa truko 1 val. 20 min. Choras yra tikrai aukštos klasės, dainininkai atliko gražių kūrinių, suteikdami klausytojams didelio malonumo. Mes, Škotijos lietuviai, tokių chorų programų esame labai mažai matę ir girdėję. Galima palyginti tik su vyrų choru "Aras", kuris buvo atvykęs prieš keletą metų iš Kanados.

Pasibaigus programai klubo pirmininkas J. Bliūdžius širdingai padėkojo Lietuvos muzikos akademijos choristams ir choro vadovui T. Šumskui, apdovanodamas juos tradicine škotiška arbata. Taip pat įteikta piniginė dovana, kad bent iš dalies būtų kompensuotos kelionės išlaidos. Padėka pareikšta Glasgow'o universitetui už suteiktą garbę aplankyti lietuvių klubą. Universitetui irgi buvo skirta piniginė auka.

Po to iki vėlaus vakaro svečiai ir vietiniai tautiečiai vėl bendravo prie alučio ir užkandžių stalo. Vėlai vakare choristai iš Vilniaus atsisveikino, didelis jų dviejų aukštų autobusas pajudėjo iš lietuvių klubo parko Londono link.

J. Bliūdžius

Mirė kunigas Pranas Garšva

Šių metų sausio 24-osios vakarą Čikagos, o vėliau ir visos Amerikos lietuvius pasiekė skaudi žinia, kad tą vakarą Tėvų Marijonų vienuolyne Čikagoje mirė "Draugo" vadovas ir moderatorius kunigas Pranas Garšva.

Tai skaudi netektis Tėvams Marijonams, dienraščiui "Draugas" ir visam spaudos bei išeivijos pasauliui.

A.a. kun. Pranas Garšva buvo ramaus, tylaus būdo, kantrus ir tolerantiškas. Su dideliu pasišventimu ir kantrybe nuo 1959 metų rugsėjo mėnesio jis ėjo "Draugo" vadovo ir moderatoriaus bei vyriausiojo redaktoriaus pareigas.

Redaktorius kun. Pranas Garšva vieną sykį aplankius išsitarė: "Kartais ryte net bijau atsiliepti telefonu. Vėl kas nors keiks, nuotaiką gadins..." Nežiūrint sunkios redaktoriaus naštos, jis trisdešimt trejus metus "Draugą" vedė tikrai didelės pažangos keliu. Dienraštis tobulėjo, jame atsispindėjo mūsų tėvynės, tautos, išeivijos platus ir įvairus gyvenimas. Redaktoriui kun. P. Garšvai pavyko sutelkti nuostabiai didelį būrį bendradarbių, kultūrininkų, literatų, meno žmonių, gabių žurnalistų. Tai lėmė "Draugo" sėkmę, dienraštį skaitė keletas tūkstančių lietuvių. Tik kun. P. Garšvos dėka laikraštis išliko kultūringas, nieko neužgaunantis, tolerantiškas, priimtinas visų pažiūrų žmonėms.

Dirbdamas redaktorium, kun. P. Garšva nesitenkino vien tik laikraščio redagavimu, pats rašė labai aktualius vedamuosius, o taip pat ir "Rimties" valandėlėms šeštadienio laidose. Sumažėjus "Draugo" personalui, a.a. kun. Pranas Garšva netgi pats redagavo "Draugo" puslapį "Aplink mus", surinkdamas kasdien daug įvairių žinučių.

Paskutiniuoju metu redaktorius ėmė skųstis sveikata, vis sunkėjo neišgydoma liga, kol pagaliau Aukščiausiasis pašaukė jį į amžinos tėvynės namus. Jo šviesų atminimą, darbus visuomet minės tėvynė, Bažnyčia, organizacijos, spauda ir bendradarbiai bei skaitytojai.

Kun. P. Garšva į šį pasaulį atėjo 1915 metų sausio 18 dieną Pasnietalio kaime, Kauno apskrityje. Baigė jis Marijonų gimnaziją Marijampolėje, teologijos studijas tęsė Lietuvoje, Vokietijoje, Romoje, teologijos licenciato laipsnį gavo 1948 metais Angelicum universitete Romoje. Į Marijonus įstojo 1933 metais, kunigu įšventintas 1942 metais. Taigi praėjusiais metais jis tyliai atšventė 50 metų kunigystės jubiliejų, o šiais metais būtų atšventęs 60 metų vienuoliško gyvenimo sukaktį.

Karo metus kun. P. Garšva praleido Vokietijoje. Dvejus metus buvo Tiubingeno lietuvių kapelionu, o 1948-aisiais išvyko Argentinon, kur iki 1952 metų būvo Argentinos lietuvių laikraščio "Laikas" viceredaktorium. 1954 metais jis buvo paskirtas Avellanedos Buenos Aires Marijonų vienuolyno viršininku. Nuo 1959 metų iki pat mirties gyveno Čikagoje.

Kun. Praną Garšvą dažnai matydavome įvairiose iškilmėse, suvažiavimuose, organizacijų veikloje, jis buvo ilgametis Lietuvos skaučių seserijos dvasios vadovas, o vėliau ir Lietuvių skautų sąjungos dvasios vadovas.

Paliko gilus pėdsakas ir Marijonų vienuolijos istorijoje. Kunigas apie marijonų veiklą Amerikoje parašė knygą "Negęstanti šviesa".

Sausio 27 dieną su garbinguoju velioniu Čikagos lietuviai atsisveikino didžiojoje Jaunimo centro salėje. O sausio 28 dieną po šv. Mišių Jaunimo centre kunigo Prano Garšvos palaikai amžinam poilsiui buvo palydėti į šv. Kazimiero lietuvių kapines.

Sutrumpinta iš Australijos savaitraščio "Mūsų pastogė", Nr. 11.

Kvietimas karjerai Jungtinėse Tautose

"EL" trumpai jau rašė (Nr. 8), kad yra galimybė Lietuvos piliečiams užimti vienas ar kitas pareigas JT sekretoriate. Redakcija apie tai gavo papildomą pranešimą iš Lietuvos Misijos prie Jungtinių Tautų.

JT sekretoriatas, kuriame dirba per 15 000 asmenų iš 150 valstybių, aptarnauja Jungtinių Tautų padalinius visame pasaulyje. Šiais metais Lietuvos piliečiai kviečiami dalyvauti konkursinių egzaminų programoje, per kurią sėkmingai pasirodę jauni lietuviai, besidomintys karjera tarptautinėje organizacijoje, galės užimti postus Jungtinių Tautų sekretoriate.

Egzaminus laikyti kviečiami Lietuvos piliečiai, ne vyresni kaip 32 metų, turintys pirmojo laipsnio aukštojo mokslo išsilavinimą vienoje iš šių sričių: ekonomikos, finansų, politinių mokslų, socialinių mokslų ir statistikos. Pretendentai turi sklandžiai kalbėti angliškai arba prancūziškai. Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Organizacijos siekį didinti moterų diplomatų, dirbančių sekretoriate, skaičių, moterys labai kviečiamos į šiuos egzaminus.

Egzaminai bus laikomi š.m. birželio 15-16 dienomis Niujorke ir Vilniuje. Kandidatai patys privalo apmokėti kelionės išlaidas į egzaminavimo vietovę.

Dėl išsamesnės informacijos apie egzaminus ir postus sekretoriate prašoma kreiptis į Lietuvos Nuolatinę Misiją Jungtinėms Tautoms arba Lietuvos užsienio reikalų ministeriją tokiais adresais:

Permanent Mission of Lithuania to the United Nations
41 W. 82nd Street, Rm.5B
NewYork, NY 10024
tel. (212) 721-7768;

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Tarptautinių Organizacijų skyrius,
J. Tumo-Vaižganto 2
2600 Vilnius.

ELR

Globos namai

Informuojame Didžiojoje Britanijoje gyvenančius ir norinčius grįžti į Lietuvą mūsų tautiečius, kad Vilniuje eksperimentinės ir klinikinės medicinos institute įkurtas gerontologijos reabilitacijos centras su globos namais, kuriuose gali būti apgyvendinami vieniši ar globos reikalingi vyresnio amžiaus žmonės.

Už palyginti nedidelį mokestį (apie 300 $ per mėnesį) garantuojamas pilnas išlaikymas, medicininė priežiūra ir slauga. Globotiniams suteikiamos dviejų ar vieno kambario su visais patogumais gyvenamosios patalpos. Centras įkurtas naujose moderniose patalpose ir yra Vilniaus ribose, atokioje nuo miesto triukšmo vietoje.

Suinteresuoti asmenys, norintieji gauti smulkesnę informaciją, gali kreiptis adresu: *EKMI Gerontologijos ir reabilitacijos centras, Kalvarijų g-vė 223, 2021 Vilnius, Lietuva.*

Tel.: 77-77-45, 77-77-26, 62-86-36. Fax. 7-01-22-22-34-51.

prof. A. Matulis
Eksperimentinės ir klinikinės medicinos instituto direktorius

Katalikų katedra - Sibire

Kovo 19-ąją, per šv. Juozapo šventę, Novosibirske padėtas kertinis akmuo pirmajai katalikų katedrai Sibire. Iškilmėse dalyvavo ir Šventojo Sosto atstovas Rusijos Federacijoje arkivyskupas Francesco Colasuonno.

Kertinis akmuo paimtas nuo šv. Petro kapo Vatikano bazilikoje ir pašventintas popiežiaus. Jis simbolizuoja Romos Bažnyčios ir apaštalo Petro įpėdinių vienybės ryšį su Sibiro katalikais, kurių didžiąją dalį sudaro tremtiniai, daug iškentėję dėl savo tikėjimo.

Sibiro apaštalinę administratūrą įsteigė popiežius Jonas Paulius II 1991 metų balandžio 13 dieną. Tą pačią dieną šiam bažnytiniam teritoriniam vienetui popiežius nominavo vyskupu Kauno Tarpdiecezinę Kunigų Seminariją baigusį Tėvą jėzuitą Joseph Werth. Šiandien Sibire darbuojasi 34 dieceziniai ir įvairioms vienuolijoms priklausantys kunigai.

VAR

Jubiliejinė,
40-OJI EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ
įvyks 1993 m. rugpjūčio 1-8 dienomis Vokietijoje, Augsburgo vyskupijos akademijoje HAUS ST. ULRICH, Kappelberg 1, 8900 Augsburg-1
Registruotis pas Aliną Grinienę:
A. GriniusDiamanstr. 7, D-8000 Munchen 50, Deutschland
Tel. 089-1504471
Užs. 781

DOVANA IR PARAMA ARTIMIESIEMS LIETUVOJE

VAISTAI - pristatome įvairių rūšių Vakarų Europoje gaminamus vaistus. (Jei žinomas vaistų pavadinimas - receptai nereikalingi).

MAISTAS - Siuntinys Nr. 10. Praktiškas ir įvairus: konservuota mėsa (6 dėžutės), 1 sv. margarino, 1 indelis tirpstančios kavos, 2 sv. pupelių kavos, 4 sv. cukraus, 2 sv. sūrio, 1 dėž. saldaus pieno, 2 dėž. šprotų, 1 dėž. saldainių, 2 l valgomosios alyvos, 4 sv. geros rūšies dešros, 1 butelis alkoholinio gėrimo - **£70.**

RŪBAI - vietoje rūbų, avalynės ir medžiagų mes patariame tam tikslui paskirti dolerių sumą, tai bus praktiškiau ir naudingiau, nes gavėjas galės dovanas pasirinkti pats. ***Pinigus pervedame greitai ir taupiai.***

Parduodame OPTIMA (portable) rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Sudarome testamentus, pervedame palikimus į Lietuvą arba kitus kraštus pageidaujama valiuta ir atliekame finansines ir bankines operacijas.

BALTIC STORES & CO. (Z. Juras & V. Juras)
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel.: 081-460 2592 Fax: 081-318 7643
Užs. 785

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN – Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai; Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 12 išsiųstas iš Vilniaus kovo 29 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456

******

"EL" adresas Vilniuje: **Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.**

Tel.: 010 370 2 622 466 Faksas: 010 370 2 614 984 SL 1436

AUKOS SPAUDAI

L. Ramanauskas - 2 sv.
Rolf. Brockmeir - 5 sv.
K. Pozera - 7 sv.
J. Petrenas - 4 sv.
Alf. Jaloveckas - 7 sv.
Z. Dzemyda - 37 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

PAMALDOS

Nottinghame - balandžio 4 d., 12.30 val., balandžio 8 d., Did. Ketvirtadienį ir Did. Penktadienį 19 val., Did. Šeštadienį 20 val., Židinyje.

Nottinghame - Velykos 11.15 val., Židinyje.

Derbyje - balandžio 18 d., 14 val., Bridge Gate.

Eccles - balandžio 25 d., 12.30 val.

Manchester - balandžio 25 d., 12.30 val.

Prieš Velykas susitelkimus Didžiojoje Britanijoje šiemet praves iš Lietuvos atvykstantis Vilkaviškio vyskupas JUOZAS ŽEMAITIS, MIC.

Northamptone - balandžio 1 d., 18 val., Šv. Lauryne, Graven Street.

Coventryje - balandžio 2 d., 18 val., Šv. Elzbietoje.

Derbyje - balandžio 3 d., 12 val., Bridge Gate.

Nottinghame - balandžio 3 d., 19 val. ir balandžio 4 d., 11.15 val., Židinyje.

Išpažintys prieš pamaldas.

Didžiai dėkingi ganytojui iš Lietuvos. Kviečiame visus išganinga proga pasinaudoti.

DB Lietuvių Katalikų bendrija

LONDONE

Londono Šv. Kazimiero šventovėje pamaldos Velykmetyje

Verbų sekmadienį, balandžio 4 d., 11 val. - Verbų Šventinimas, eisena, Verbų Mišios.

Didįjį ketvirtadienį, balandžio 8 d., 18 val. - Mišios.

Didįjį penktadienį, balandžio 9 d., 15 val. - Didžiojo penktadienio religinės apeigos, Šv. komunija, Graudūs verksmai.

Didįjį Šeštadienį, balandžio 10 d., 19.30 val. - ugnies, vandens šventimai ir Velykų išvakarių Mišios.

Velykų sekmadienį, balandžio 11 d., 8 val. - iškilminga prisikėlimo eisena ir Mišios. 18 val. - sekmadienio Mišios.

Antrąją velykų dieną, balandžio 12 d., 11 val. - Mišios.

Norintieji atlikti išpažintį kviečiami atvykti anksčiau, prieš pamaldas.

Londono ir apylinkių lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti Velykmečio pamaldose.

LONDONE

SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

DBLS Londono centrinio skyriaus susirinkimas įvyko 1993 m. kovo 14 d. Lietuvių Namuose.

Skyriaus pirmininkas R. Tamošiūnas kalbėjo apie skyriaus veiklą. Iždininkas P. Batakys apibūdino skyriaus finansinę padėtį. Revizijos komisija iždininko pranešimą patvirtino. Susirinkime dalyvaujančių narių pageidavimu skyriaus valdyba liko nepakeista. Pirmininkas - R. Tamošiūnas, sekretorius - Vl. Andrijauskas, iždininkas - P. Batakys, revizijos komisija - J. Evat ir K. Kirk.

Daug diskutuota apie kalbas dėl Londone esančių Lietuvių namų pardavimo. Atsakymą į šį klausimą tikimasi gauti iš DBLS ir LNB valdybos per būsimą metinį suvažiavimą.

ŠKOTIJOJE

Škotijos lietuviai kiekvienais metais švenčia Šv. Kazimiero šventę. Tai visada didelės iškilmės, kurios paprastai vyksta šv. Lukošiaus bažnyčioje Glasgove. Bet šiemet lietuviams buvo padaryta didelė staigmena: pora dienų prieš Šv. Kazimiero šventę juos pakvietė dalyvauti specialiose pamaldose Carfino grotoje. Tai padarė BBC SCOTLAND.

Kovo mėn. 7 dieną Carfino grotoje Carfine TV programa tęsėsi visą valandą. Tuo pačiu per BBC buvo pasakyta, kad Škotijos lietuviai šiandien švenčia Šv. Kazimiero šventę, už tai dėkojame BBC SCOTLAND. Iš anglų kalbos į lietuvių kalbą vertė J. Bliūdžius.

Po to tautiečiai susirinko į šv. Lukošiaus bažnyčią Glasgove. Šv. Mišias atnašavo kun. J. Andriušius. Jis pasakė tai dienai skirtą pamokslą, primindamas Šv. Kazimiero reikšmę Lietuvai. Šv. Mišių metu visi susirinkę giedojo lietuviškas giesmes. Buvo tikrai gražus vaizdas. Bažnyčioje prie altoriaus kabėjo šv. Kazimiero paveikslas-plakatas, kurį lietuvių parapijai paaukojo Agnieška ir Allan Pautieniu.

Po pamaldų visi lietuviai atėjo į bažnyčios salę, kur šeimininkės buvo paruošusios skanius pietus. Susirinko pilnutėlė salė tautiečių iš įvairių Škotijos vietovių. Po pasivaišinimo buvo draugiškai ir maloniai praleista sekmadienio popietė, pasidalinta įspūdžiais. Įvyko turtinga loterija. Ne vienas laimėjo vertingų dovanų.

Už viską nuoširdi padėka Glasgovo lietuviams. Tikėkimės, kad ateinančiais metais tokia proga vėl susitiksime.

VELYKŲ ŠVENTĖ

Kaip ir kiekvienais metais, šiemet Velykų šventės įvyks šv. Šeimos bažnyčioje Mossend-Bellshill. Pamaldos prasidės 7.30 ryto. Prašome tautiečius iš arti ir toliau laiku atvykti į šventę. Po pamaldų visi susirinksime į klubo patalpas arbatėlei.

J. Bliūdžius

MANČESTERYJE

A†A ONA DAINAUSKIENĖ

Š. m. kovo 6 d., sulaukusi 92 metų amžiaus, mirė Ona Baužaitė-Kuzmickienė-Butkienė-Dainauskienė.

Ona gimė 1901 m. vasario 16 d. Pittsburge, Pensilvanijoje, JAV. Dar maža būdama su tėvais sugrįžo į Lietuvą ir gyveno Skirsnemunėje, Jurbarke, Kaune. Ištekėjo už karininko Juozo Kuzmicko. Mokėsi kulinarijos. Vėliau ji dirbo plaukų kirpėja. Vyrui mirus, ištekėjo už felčerio Pranciškaus Butkaus. Karo metu pasitraukė į Australiją. Kadangi vyras buvo gimęs lietuvių šeimoje Mančesteryje, Anglijoje, buvo Anglijos pilietis, ji su vyru anksti išvyko iš Australijos į Mančesterį. Kai šis vyras mirė, ji ištekėjo už mokytojo Domo Dainausko. Mančesteryje įsitraukė į visuomeninę veiklą, buvo MLM Ratelio "Rūtos" pirmininke ir aktyvia DBLS Mančesterio skyriaus, KL Soc. klubo ir MLK Bendrijos narė. Buvo dosni aukotoja skautams, lietuviškai spaudai ir kitiems reikalams. Malonaus būdo, vaišinga. Lietuvoje liko brolio Kazimiero šeima ir kiti giminaičiai.

Palaidota vasario 11 d. Mostono kapinėse lietuvių skyriuje prie Aušros Vartų paminklo. Pomirtines apeigas St. Chad's bažnyčioje ir kapinėse atliko kan. Val. Kamaitis. Dalyvavo gražus būrys žmonių, tarp jų organizacijų, kurioms ji priklausė, atstovai. Jie atnešė vainikų ir gėlių. Po laidotuvių visi dalyviai buvo pakviesti į Mančesterio lietuvių klubą arbatėlei.

Ilsėkis, Ona, ramybėje.

PADĖKA

Laikraščio "Europos Lietuvis" redakcijai

Leiskite išreikšti gilų dėkingumą atsiliepusiems į humanitarinės pagalbos prašymą Daivai Surplienei dėl širdies vožtuvų persodinimo. Kovo pradžioje jau turėjome 21 900 talonų ir 100 svarų sterlingų (reikalinga suma - 5500 JAV dolerių).

Maloniai dėkojame gerbiamiesiems: A. Gedmintienei, paaukojusiai 2000 tl., O. Sabeckienei - 600 tl., V. Monstavičienei - 500 tl., I. Motiejūnienei - 500 tl., A. Anužiui - 400 tl., Tarvydų ir Sargūnų šeimoms - 1000 tl., A. Malakauskienei - 400 tl., S. Lažionienei, I. Ambraitienei, P. Lisauskienei, J. Jurkui, paaukojusiems po 100 talonų.

Dėkojame Klaipėdos rajono statybos ir remonto akcinei bendrovei, padovanojusiai 8000 talonų, bei gamybinei komercinei firmai "Fortūna", padovanojusiai 5000 talonų.

Ypatingą padėką reiškiame p. J. Stulgaičiui iš Anglijos, padovanojusiam 100 svarų sterlingų.

Maloniai prašome komercinių bankų ir kitų turtingesnių organizacijų pagalbos.

Sąskaita: Daivai Surplienei, Žemės ūkio banko Gargždų skyriuje, Nr. 0770609. Banko kodas: 2601011402.

Prof. Kazimieras Antanavičius
LR Seimo narys

Liūdesio valandą giliai užjaučiame jos gimines ir kartu liūdime.

Mančesterio lietuviai

A†A Antanas Budrys mirė 1993 03 03, sudegintas kovo 5 d.

A†A Jonas Statkevičius, buvęs prancūzų Svetimšalių legiono legionierius, mirė 1993 m. vasario mėn.

Apie juos žinių daugiau negauta.

Mančesterio lietuvių bendruomenė šiais metais per du mėnesius neteko 5 tautiečių.

A. P-kis

Metinis Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos suvažiavimas įvyks 1993 metų balandžio 24-26 dienomis Lietuvių Namuose, 1-2 Ladbroke Gardens, London W11.

D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro valdyba

MOTINOS MINĖJIMAS

Gegužės 1 d., šeštadienį, 5 val. p. p. ML Soc. klubas ir skautai rengia Motinos dienos minėjimą.

Paskaitą skaitys Irena Gergždžiūnienė. Programą atliks skautai. Po minėjimo motinos bus pavaišintos užkandžiais ir šiltu gėrimu.

Prašome visus gausiai dalyvauti, ypač motinas.

Rengėjai

SKELBKITĖS

Londone ir Vilniuje leidžiamame

'EUROPOS LIETUVYJE'

Registruojame

norinčius išnuomoti atskirus kambarius ar butus užsienio svečiams.

Rašyti:

2015 Vilnius, P.O. BOX 2715

Lietuvos Ambasada Londone

17 ESSEX VILLAS LONDON W8 7BP

Tel.: 071-938 2481
Fax: 071-938 3329

Britų piliečiams vizos nereikalingos. Turintiems Travel Document arba Certificate of Identity vizos išduodamos: pirmadieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 12 val., trečiadieniais nuo 15 iki 18 val.

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, kas padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

PASAULYJE

Irano grėsmė pasauliui

Pastaruoju metu Vakarų valstybių dėmesys daugiausia buvo nukreiptas Irakui kaip agresoriui, užmirštant, kad yra daug didesnis ir galingesnis Vakarų priešas Irako kaimynystėje - tai Iranas. Jis sparčiai plečia teroristinę veiklą, verbuodamas islamo fundamentalistus. Jau beveik neabejojama, kad Iranas prisidėjo prie Pasaulinio prekybos centro Niujorke susprogdinimo. Taip pat neabejojama, kad skatinama Irano, Šiaurės Korėja neleido JT inspektoriams patikrinti tariamų branduolinių ginklų stočių. Mat Iranas yra davęs Šiaurės Korėjai tiems dalykams daug pinigų. Neseniai Iranas įsigijo penkis Rusijos povandeninius laivus, kurie leis Iranui kontroliuoti laivų judėjimą Persijos įlankoje ir sudaryti grėsmę naftos pristatymui į Vakarų valstybes. Neabejojama, kad Iranas savo teroristine veikla ir nepastovia valdymo sistema kelia didelį pavojų kitoms valstybėms, tuo labiau, kad Irano vyriausybė yra daugiau ar mažiau kontroliuojama islamo fundamentalistų kunigų (mulų).

Krizė Italijoje tebesitęsia

Italijoje atsistatydino jau ketvirtas vyriausybės narys, kuris irgi buvo apkaltintas korupcija. Tai žemės ūkio ministras Fontana, priklausantis Krikščionių demokratų partijai. Kitas tos partijos narys Alfredo Vito prisipažino pastaruosius dešimt metų buvęs įveltas į korupciją. Jis paliko parlamentą ir partiją.

Ar atsistatydins Mitterrand?

Po rinkimų Prancūzijoje spėliojama, ar prezidentas Mitterrand'as, kurio partija smarkiai pralaimėjo rinkimus, bus priverstas atsistatydinti, nors jo kadencija iki 1995 m. Manoma, kad jam bus sunku eiti savo pareigas, nes bus kitos partijos sudaryta vyriausybė. Įdomu ir tai, kad po rinkimų Le Pen vadovaujamas Tautinis frontas, kuris yra laikomas fašistiniu, turės daugiau atstovų parlamente, o komunistai daug balsų pralaimėjo.

Audringas kelias į demokratiją

Jau seniai matyti, kad naujos nepriklausomybę atgavusios Afrikos valstybės ilgą laiką negalėjo atsikratyti diktatūros ir kaip jos iš lėto ėjo į demokratiją ir kapitalizmą. Tuos sunkumus išgyvena ir buvusios Sovietų Sąjungos respublikos. Žinoma, aiškiausiai tai matyti Rusijoje, kur pats prezidentas Borisas Jelcinas pakibo ore. Visų įvykių grandinėje verta atkreipti dėmesį į tą faktą, kad konstitucinio teismo pirmininkas Valeryj Zorkin tuojau bėgo į televiziją apkaltinti B. Jelciną už jo norą paskelbti prezidentinį valdymą, nors pagal vakarietiškus principus turėtų likti bešališkas. Įdomu ir tai, kad teismui jau pradėjus bylą svarstyti, dalyviai dar neturėjo prezidento dekreto teksto, už kurį jis buvo kaltinamas. Rusijos politikai pagal savo lojalumą Jelcinui pasidalino į skirtingas stovyklas - net viceprezidentas Ruckoj atsisuko prieš savo vadą. Svarbiausias oponentas yra Rusijos Aukščiausiosios tarybos pirmininkas Ruslan Khasbulatov. Bet vyriausybė, vadovaujama premjero Černomyrdino, kaip ir Vakarų valstybių vadai, užtarė Jelciną. Užsienis pažadėjo materialinę pagalbą.

Rusijos įvykiai sukrėtė pasaulį ne vien dėl baimės susilaukti komunistinės diktatūros, bet ir dėl pilietinio karo pavojaus, ypač jeigu įvyktų skilimas kariuomenėje. Rusija tebeturi didžiulį ginklų arsenalą ir branduolinių ginklų sandėlius.

ELA